



ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԷՆ

Տանուլտ Թրամփի Ստացաւ Դատապարտեալի Կարգավիճակ

Նիւ Եորքի Մէնհաթընի շրջա-
նային դատարանէն ներս իր աւար-
տին հասաւ Միացեալ Նահանգնե-
րու նախկին նախագահ՝ Տանուլտ
Թրամփի եօթը շաբաթ տեւած դա-
տավարութիւնը: 12 քաղաքացի-
ներէ բաղկացած երդուեալներու
կազմը միաձայնութեան մեղաւոր
գտաւ Թրամփը, իր դէմ ուղղուած
բոլոր՝ 34 մեղադրանքներուն հայ-
ցերով:

Տանուլտ Թրամփի դէմ ուղղ-
ուած մեղադրանքները կը վերա-
բերէին Փոռնօ ֆիլմերու աստղի
մը հետ տարիներ առաջ անոր
ունեցած սեռային յարաբերու-
թիւնը գաղտնի պահելու համար
2016-ի նախագահական ընտրու-
թիւններէն կարծ ժամանակ առաջ,
դերասանուհիին վճարուած 130
հազար տոլարի հարցին, որպէսզի
ան հրապարակաւ չխօսուի այդ մա-
սին: Ըստ դատախազութեան,
Թրամփի այսպիսով խախտած է
ընտրական օրէնքները եւ այդ ընե-
լու համար կեղծած է որոշ փաս-
տաթուղթեր: Դատարանի այս որո-
շումով Տանուլտ Թրամփի կը դառ-
նայ Ամերիկայի պատմութեան մէջ
առաջին նախագահը եւ կամ նախ-
կին նախագահը, որ կ'ունենայ դա-
տապարտեալի կարգավիճակ: Այդ
կարգավիճակը սակայն չ'արգիլեր,
որ ան շարունակէ մասնակցիլ նա-
խագահական յաջորդ ընտրու-
թիւններուն:

Յուլիս 11-ին դատաւորը պի-
տի սահմանէ Թրամփի կրելիք պա-
տիժը, որ կրնայ ըլլալ փորձաշր-
ջան, տնային կալանք եւ քիչ հա-
ւանական՝ բանտարկութիւն: Սա-
կայն, հոն հասնելէ առաջ, ան իրա-
ւունք ունի դիմելու վերաքննիչ
դատարան եւ հասնիլ մինչեւ Գե-
րագոյն Դատարան: Այդ բոլորը
կրնան տեւել ամիսներ եւ նոյնիսկ
տարիներ, իսկ մինչ այդ Թրամփի
կը մնայ ազատութեան մէջ:

Տանուլտ Թրամփի տեղի ունե-
ցած դատական գործընթացը կը
նկատէ կեղծիք ու քաղաքական
հետապնդում՝ Ծօ Պայտընի վար-
չակազմին կողմէ: Ամերիկեան
օրէնքներուն գիտակ յայտնի իրա-
ւաբաններ Սպիտակ Տան կողմէ
մնան միջամտութիւն կը նկատեն
անկարելի՝ նկատի առնելով, որ
Ամերիկայի մէջ գոյութիւն ունի իշ-
խանութեան տարանջատում՝ գոր-
ծադիրի եւ դատականի միջեւ: Գե-
տաքրքիր գուզադիպութեամբ մը,
այս օրերուն սկսաւ Պայտընի

Շար.ը էջ 8

Սահմանադրութեան Փոփոխութիւնները Բանակցութիւններու Օրակարգի Մաս Չեն. Նախարար Արարատ Միրզոյեան

Ե՛ւ Հայաստանը, ե՛ւ Ատր-
պէյճանը իրար սահմանադրութիւն-
ներուն մէջ խոչընդոտներ կը տես-
նեն երկարատեւ խաղաղութեան
հաստատման համար, սակայն անոնց
մէջ փոփոխութիւններ ընելու հարցը
երկու երկիրներու բանակցութիւն-
ներու օրակարգին մաս չեն կազ-
մեր: Այս մասին ըսաւ Հայաստանի
արտաքին գործերու նախարար
Արարատ Միրզոյեանը Ազգային
Ժողովի մշտական յանձնաժողով-
ներու համատեղ նիստին «ՀՀ 2023
թուականի պետական պիւտձէի կա-
տարման մասին» տարեկան հաշ-
ուետուութեան քննարկման՝ անդ-
րադառնալով ընդգրկմադիր «Հա-
յաստան» խմբակցութեան պատ-
գամաւոր Արմէն Ռուստամեանի
հարցումին:

«Ե՛ւ Ատրպէյճանը, ե՛ւ Հա-
յաստանը բարձրաձայնել են դիր-
քորոշում՝ համաձայն որի իւրա-
քանչիւրը միւսի Սահմանադրու-
թեան մէջ հական խնդիրներ եւ
խոչընդոտներ է տեսնում երկարա-
տեւ խաղաղութեան հաստատման
համար: Սա ամենեւեւ չի նշանա-
կում, որ, օրինակ Հայաստանում
սահմանադրական փոփոխութիւն-
ների հարցը Հայաստանի եւ Ատր-
պէյճանի միջեւ բանակցութիւննե-



Նախարար Արարատ
Միրզոյեանը Ազգային ժողովի
մշտական յանձնաժողովներու
համատեղ նիստին

րի առարկայ է կամ օրակարգի
մաս, այդպիսի բան չկայ», - ըսաւ
արտաքին գործերու նախարարը:

Ան աւելցուց՝ համոզմունք ու-
նին, որ ե՛ւ Հայաստանի, ե՛ւ Ատր-
պէյճանի Սահմանադրութիւնը մեծ
հաշուով չի կրնար խնդիր ըլլալ

Շար.ը էջ 8

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Կ'ընդունի ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութեան Ատենապետ՝ Ընկեր Յամբիկ Սարաֆեանին



Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան կ'ընդունի
ՍԴՀԿ Կուսակցութեան
Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ
Ընկեր Յամբիկ Սարաֆեան

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան
ընդունած է Սոցիալ Դեմոկրատ
Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրո-
նական Վարչութեան ատենապետ
Համբիկ Սարաֆեանը:

Վարչապետը բարձր գնահա-
տած է ՀՀ կառավարութեան եւ
ՍԴՀԿ-ի միջեւ ձեւաւորուած երկ-
խօսութիւնը եւ կարեւորած է Սա-
րաֆեանի այցը Հայաստան, ինչ որ
հնարաւորութիւն կու տայ քննար-
կել տեղի ունեցող գործընթացները:

Համբիկ Սարաֆեան նշած է,
որ ՍԴՀԿ կը կրի ՀՀ կառավարու-
թեան խաղաղութեան օրակարգը,
մարտահրաւէրները յաղթահարե-
լուն միտուած քայլերը, ինչպէս
նաեւ վարուող արտաքին քաղաքա-
կանութիւնը:

Զրուցակիցները քննարկած են
արտաքին եւ ներքին քաղաքակա-
նութեան, ինչպէս նաեւ ՀՀ կառա-
վարութեան ծրագրերուն վերաբե-
րող հարցեր:

«Վերջ Պիտի Տրուի Տասնամեակներ Տեւած Հակամարտութեան». Պայտընը՝ Երեւանի Եւ Պաքուի Միջեւ Խաղաղութեան Մասին



ԱՄՆ նախագահ Ծօ Պայտըն

Պաքուի եւ Երեւանի միջեւ
խաղաղութեան համաձայնագիրը
պիտի վերափոխէ Հարաւային
Կովկասը: Այս մասին ըսուած է
ԱՄՆ նախագահ Ծօ Պայտընի
ուղերձին մէջ, որ ուղղուած է
Պաքուի ուժանիւթային շաբթուայ
մասնակիցներուն եւ ընթերցուած է
ԱՄՆ Պետական Քարտուղարութեան
ուժանիւթային աղբիւրներու
բիւրոյի բազմակողմ ուժանիւթային
դիւանագիտութեան հարցերով
աւագ խորհրդական Հարի Քեմիլանի
կողմէ:

Պայտընի ուղերձին մէջ կը
նշուի, որ տարածաշրջանային
կայունութիւնն ու փոխկապակ-
ցուածութիւնը Միացեալ Նահանգ-
ներուն համար առաջնահերթ
ուժանիւթներ են: «Երկարաժամկէտ
խաղաղութեան համաձայնագիրը
վերջ պիտի տայ տասնամեակներ
տեւած հակամարտութեան, պիտի
վերափոխէ Հարաւային Կովկասը
եւ արմատապէս պիտի փոխէ
Ատրպէյճանի դերը տարածաշր-
ջանին մէջ: Միացեալ Նահանգները
պատրաստ է աջակցելու այս
ձգտումին: Մենք պարտաւոր ենք
ապագայ սերունդներուն ապահովել,
որ խաղաղութիւնն ու բարգաւաճ-
ումը մնան մեր առաջնորդող
սկզբունքները», - կ'ըսուի անոր մէջ:

ԱՄՆ նախագահը ուշադր-
ութիւն սեւեռած է այն հանգաման-
քին վրայ, որ Ատրպէյճանը կը
մնայ «Համաշխարհային ուժա-
նիւթային անվտանգութեան
կարեւոր յենասիւն, յատկապէս
Եւրոպայի համար»: Ուղերձին մէջ
կը նշուի նաեւ, որ կասպիական
կազմը կը մատակարարուի երթալով
աւելի մեծ թիւով երկիրներու՝
օգնելով Եւրոպային բազմա-
զանեցնել իր ուժանիւթի աղբիւր-
ները եւ արագացնել անցումը
ածուխի օգտագործումէն:

ԲԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Հայաստանի «Փրկիչները» ու ՌԴ-ի «Խայռեցիները» «Լազարեան Ակումբում»

3. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

«Ու՞ր ես գնում. ՌԴ-ի եւ Հայաստանի խաչի մասին». ահա այս խորագրի ներքոյ ՌԴ-ում մայիսի 30-ին կայացել է մի միջոցառում, որը, նկատենք, հրաւիրուել է այն շրջանում, երբ հոգեւորականի ծանրաձուլ խաչը կրող հայ հոգեւորականը (թիկունքին ունենալով նախկին ռեժիմի «խաչակիրներին») Հայաստանում իշխանափոխութեան օրակարգով ցուցեր է անում՝ անունը դնելով «սրբազան պաշար»։ Եւ մինչ այս՝ ակնյայտօրէն դրսի ուղղորդմամբ ծաւալուող պսակոտիւնային շարժման մասնակիցները փորձում էին ԱԳՆ շէնքի առաջ ոստիկանութեան հետ բախումներ հրահրել ու այսպիսով ցնցել Նիկոլ Փաշինեանի «պատուանդանը», ՀՀ ռազմավարական դաշնակից երկրի մայրաքաղաքում հաւաքուած կոստիւմ-փողկապաւոր մի շարք հայազգիներ խորամուխ էին եղել լուրջ հարցեր քննարկելու մէջ, ի դէպ՝ ՀՀ-ում «անցանկալի անձ» համարուող, «հայ ժողովրդի բարեկամ», ՌԴ Պետդումայի պատգամաւոր Կոստանտին Չատուրիի գլխաւորութեամբ 2018-ի յեղափոխութիւնից յետոյ ձեւաւորուած հայ-ռուսական «լազարեան ակումբում»։ Ինչպիսի համընկնում, կը մտածի ընթերցողը, այն ընթացքում, երբ ՀՀ-ում «ռեւանշլիստները» հոգեւորականի ձեռամբ փորձում են հերթական անգամ գլուխ բերել իշխանազաւթման պլանը, Մոսկուայում քննարկում են հայ-ռուսական յարաբերութիւնների 200-ամեայ պատմութիւնը, «մտահոգիչ» ներկան եւ ապագան, որը, անպայմանօրէն, «պայծառ» կը լինի, եթէ, անշուշտ, ՌԴ-ին դաւաճանած ու դէպի Արեւմուտք, դէպի ԵՄ թեք-

ուած Նիկոլ Փաշինեանի իշխանութիւնը տապալուի եւ նրան փոխարինելու գան «նախկին հաւատարիմները»։

Ինչն է ուշագրաւ. ակումբի քննարկումը աչքի է ընկել դրան մասնակցած ոչ միայն հայկական ազգանունով՝ հանրութեանը յայտնի «խայռեցիներ» առատութեամբ, այլեւ ՀՀ-ում պարող ու աշխատող, իշխանափոխութեան հերթական ձախող փորձն անող քաղաքացիներ մասնակցութեամբ։ Ընդ որում, նրանց թւում են նաեւ Լեւոնային Ղարաբաղի իշխանութեան նախկին ներկայացուցիչներ, այն Լեւոնային Ղարաբաղի, որտեղ Չատուրիի երկիր ՌԴ-ն խաղաղապահ առաքելութիւն էր իրականացնում, բայց այն աւարտուեց Ղարաբաղի լանձնմամբ, բռնի տեղահանմամբ, մէկ ամիս առաջ էլ՝ խաղաղապահ կոնտինգենտի իսպառ դուրսբերմամբ։

Պարոն Չատուրին, ի դէպ, իր պաշտօնական էջում հրապարակել է այն գործիչներին անունները, որոնց մեծ մասը (եթէ ոչ՝ բոլորը) ՀՀ-ում ընթացող իշխանափոխութեան աջակիցներն են։ Նրանցից շատերն իրենց էլոյթներում ոչ միայն իրենց հաւատարմութիւնն են յայտնել Մոսկուային, այլեւ, ժանրի կանոնը պահելով, գուզահեռաբար գանգատուել ՀՀ ներկայիս իշխանութիւններին՝ նրանց մեղաւոր համարելով հայ-ռուսական յարաբերութիւնների ներկայիս անբարեցոյս վիճակի համար։ Ի դէպ, եթէ նման բան տեղի ունենար «սրբազան շարժման» շահառու Ռոբերտ Քոչարեանի օրօք, ասենք՝ որեւէ հայ քաղաքական գործիչ գնար ու ինչ-որ «կլուբում» բամբասէր իշխանութեան հասցէին, նա այդ սուբիեկտին կամ սուբիեկտներին պարզապէս կ'ոչնչացնէր, առնուազն քաղաքականապէս՝ անուա-

նելով նրանց «տղալ բերող»-ներ, իսկ նրանց արարքը՝ «դաւաճանութեան այլանդակ դրսեւորում»։ Ինչեւէ։

Արդ, տեսնենք, թէ ում անուններն է հրապարակել պարոն Չատուրին, որոնք մասնակցել են իր նախագահութեամբ «լազարեան ակումբի» քննարկմանը։ Սրբազան շարժման «դիւանագիտական խմբի» նախագահ, ՀՀ ԱԳ նախկին նախարար, նախարարի «պատը» 2021-ին՝ յետպատերազմական ամենալարուած փուլում լքած Արա Այվազեան, Տիգրան Աբրահամեան՝ ԱԺ «պատիւ ունեմ» խմբակցութեան քարտուղար, Արմէն Ռուստամեան՝ «Հայաստան» դաշինքի պատգամաւոր, ՀՀ նախկին վարչապետ Հրանտ Բագատեան, ԼՂՀ ԱԺ նախկին նախագահ Աշոտ Ղուլեան, Անուշաւան Դանիէլեան՝ ԼՂՀ նախկին վարչապետ, ՀՀ սահմանապահ զօրքերի նախկին հրամանատար Լեւոն Ստեփանեան, արտախորհրդարանական ուժերից՝ Արամ Գասպարի Սարգսեան՝ «Դեմոկրատական կուսակցութեան» նախագահ, Արտաշէս Գեղամեան՝ «Ազգային Միաբանութիւն» կուսակցութեան նախագահ, ԱԺ նախկին պատգամաւոր, ինչպէս նաեւ տնտեսագէտ Թաթուլ Մանասերեան, ԱԺ ՀՀ խմբակցութեան նախկին պատգամաւոր Կարէն Բեքարեան, Աշոտ Թաւադեան՝ տնտեսագիտութեան դոկտոր, պրոֆէսոր, Տիգրան Մանասեան՝ քաղաքագէտ։

Հրաւիրող երկրի կողմից էլ մասնակցել են հայկական ազգանունով քաղաքագէտ, Մգիմօ-ի պրոֆէսոր, ընդգծուած «նիկոլատեաց» Անդրանիկ Միհրանեանը, պահեստագործի գեներալ-լեյտենանտ Նորատ Տէր-Գրիգորեանը, ՌԴ-ում ՀՀ նախկին դեսպան, 2022-ին ազատուած Վարդան Տողանեանը, «մոնարխ» կոնցեռնի գլխաւոր

տնօրէն Սերգէյ Համբարձումեանը, որը, չիչցնենք, ինչպէս նաեւ մէկ այլ ռուսաստանցի ձեռնբեց՝ «տաշիր Սամոն»՝ Սամուէլ Կարապետեանը, 2020-ի Յունիսին վճարել էին Ռոբերտ Քոչարեանի խափանման միջոցը փոխելու համար պահանջուած գրաւը։ Հետաքրքիր շրջանակ է հաւաքուել, այդպէս էլ։ Հարկ է նկատել, որ թէեւ Չատուրիի ցանկում նշուած է ՀՀ նախկին պաշտպանութեան նախարար, Մոսկուայում հանգրուանած Արշակ Կարապետեանի անունը, սակայն նա նոյնպէս մասնակցել է քննարկմանն ու իրաւապահ մարմինների ուղղորդութեանն արժանի էլոյթ ունեցել։

Յունիսի 3-ին, Չատուրինը իր տեղեկարամ ալիքում հրապարակել է ակումբի 6-րդ նստաշրջանի 4-կէտանոց յայտարարութիւնը, որում ՀՀ եւ ՌԴ «քաղաքացիական հասարակութիւնների ներկայացուցիչները» (փաստօրէն, ՌԴ-ում կրեմլի պրոպագանդիստներն անուանուած են քաղհասարակութիւն ներկայացուցիչներ-խմբ.) «խորապէս մտահոգուած են այն ամէնով, ինչ կատարուած է Կովկասում եւ ռուս-հայկական յարաբերութիւններում, որոնք դարաւոր պատմութիւն ունեն»։ Յայտարարութեան հեղինակները իրենց պարտքն են համարել յայտարարել, որ «չնա-

Շար.ը էջ 8

ՀԱՊԿ Հեռանկարը Յստա՞Կ է

ՅԱԿՈՒ ԲԱՐԱԵԱՆ

«Յուսով ենք, որ հանրապետութեան քաղաքական ղեկավարութիւնը կը յատկեցնի ՀԱՊԿ-ի հետ իր յարաբերութիւնների հեռանկարները, ինչը ձեռնտու կը լինի մեր միութեան բոլոր մասնակիցներին, առաջին հերթին՝ ապագայ համատեղ գործունէութեան լիարժէք պլանաւորման համար», Ալմաթիում տեղի ունեցող ՀԱՊԿ խորհրդարանական վեհաժողովում յայտարարել է կազմակերպութեան գլխաւոր քարտուղար Թամար Բարաբանովը։ Հայաստանը դարձեալ չի մասնակցում ՀԱՊԿ միջոցառմանը։ Ինչ նկատի ունի յատկեցում ասելով, մի կողմից ենթադրելի է, միւս կողմից՝ այդքան էլ պարզ չէ։

Ենթադրելի, որ նա նկատի ունի հետեւեալը՝ Հայաստանն ի վերջոյ մնում է եւ աշխատում է ՀԱՊԿ-ում, որտեղ որոշումները կայացուցւում են կոնսենսուսով, թէ՛ դուրս է գալիս կազմակերպութիւնից։ Հարց է առաջանում, այդ դէպքում ինչ՞ը պարզ չէ ՀԱՊԿ ԳԲ խօսքում։ Խնդիրն այն է, որ պարզ չէ, յստակ չէ ոչ միայն Հայաստանի յարաբերութեան հեռանկարը, այլ ՀԱՊԿ հեռանկարը ինքնին։ Օրինակ, ՀԱՊԿ գլխաւոր քարտուղարն ինքը կարող է ՀԱՊԿ յստակ հեռանկար նկարագրել, այն իրողութիւնների ֆոնին, որ տեղի են

ունենում աշխարհում, որտեղ ծաւալուած է համաշխարհային անվտանգութեան թէ՛ գոտիների թէ՛ ձեւաչափերի վերափոխման, վերափոխման, հեռանկարների յատկեցման լայնահուն գործընթաց։

Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարարը յայտարարում է, որ պէտք է ինտենսիվացնել թիւրքալեզու պետութիւնների ռազմական փոխյարաբերութիւնը։ Այդ պետութիւնների մի մասը ՀԱՊԿ անդամ է։ Ինչպէ՞ս է ՀԱՊԿ պատկերացնում այդ փոխյարաբերութիւնը ՆԱՌՕ-ի անդամ պետութեան պարագայում, որպիսին Թուրքիան է, եւ որն ակնյայտօրէն արձանագրել է թիւրքալեզու պետութիւնների կազմակերպութեան օրակարգում ռազմական բաղադրիչի կարեւորութիւնն ու նպատակադրումը։ Այստեղ չկայ նաեւ զարմանալի բան, քանի որ Թուրքալեզու պետութիւնների խորհուրդը վերածելով կազմակերպութեան, Անկարան անշուշտ դիտարկում է դրա լիարժէքութեան ձեւաչափը, այլ կերպ ասած՝ ոչ միայն տնտեսաման եւ մշակութային, այլ նաեւ քաղա-

քական ու ռազմական կապէր, դրանց խորացում։

Չուզահեռ, կալ Չինաստանի գործօնը, որն իր աշխարհաքաղաքական յաւանութիւնները անշուշտ առաջ մղելով տնտեսական բաղադրիչով, այդուհանդերձ ստիպուած է լինելու այսպէս ասած ուղեկցել նաեւ ռազմա-քաղաքական գործօններով, հակառակ դէպքում տնտեսականը չի կարող լինել կենսական։ Կալ Հնդկաստանի հանգամանքը, որը եւս դիրքաւորում է որպէս ռազմական, ռազմա-քաղաքական՝ առնուազն ռեգիոնալ ընդգրկման գերտէրութիւն, ինչը անկասկած շօշափում է նաեւ այն ռեգիոնը, որ դէ իւրէ՛ս առնչուած է ՀԱՊԿ ձեւաչափին։ Սրանք առաւել առանցքային, խորքային եւ հիմնարար հարցեր են ՀԱՊԿ-ի համար, քան Հայաստանի յարաբերութեան յատկեցումը։ Գուցէ այլ ինդիւր է, որ ՀԱՊԿ-ի համար սրանք իսկապէս բարդ հարցեր են, իսկ Հայաստանի հետ յարաբերութեան թնջուկը դրանցից առնուազն տեղեկատուական դաշտում խուսանաւելու յարմար միջոց։

«ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

Հրատարակելով հայաստանեան մամուլին մէջ լոյս տեսնող տարբեր յօդուածներ «ՄԱՍԻՍ» անպայմանօրէն չի բաժնէր հոն արտայայտուող բոլոր տեսակետները



ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՏԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԲՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏԵՕՐԵՆ
ՎԱՐԷ ԱՋԱՊԱՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the **Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA**
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
<http://www.massisweekly.com>

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցւոյ Պատկանող Գոյքը Հարկուելու Հարցը Օրակարգի Վրայ Է

Իշխող «Քաղաքացիական Պայմանագրի» պատգամաւորները կ'ուսումնասիրեն Հայ Առաքելական Եկեղեցիին պատկանող գոյքը՝ գայն հարկելու օրէնսդրական նախագիծ մշակելու համար:

Ինչպէս խորհրդարանի Ֆինանսավարկային եւ պիւտճեական հարցերու յանձնաժողով նախագահ Ծովինար Վարդանեանը կը պնդէ, եկեղեցին գուցէ եկամտահարկ կը վճարէ, մինչդեռ հազարաւոր գոյքերու համար հարկ չի վճարեր:

«Ես եւ գործընկերներս աշխատում ենք էլ ուղղութեամբ: Էս պահին ուսումնասիրում ենք եկեղեցու տնօրինութեան գտնուող հարաւոր գոյքեր, եւ դա վանքերի մասին չի խօսքը՝ խօսքը առեւտրային տարածքներ են, հասարակական տարածքներ են, տարբեր արտադրական տարածքներ են, բնակելի, տներ բազմաթիւ, հարիւրաւոր, այո՛: Եւ սա ուսումնասիրում է, եւ կու գայ ժամանակը, որ, կարծում եմ, նախաձեռնութիւնը կ'ունենայ իր տրամաբանական ելքը, եւ կ'ունենանք նախագիծ», - յայտնեց Վարդանեան:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին անշարք գոյքի հարկէն ազատուած է Հարկային օրէնսգիրքով: Ըստ այդմ, անշարժ գոյքի հարկէն ազատուած են կրօնական, պաշտամունքային շինութիւններու, Մայր Աթոռին պատկանող՝ յուշարձանի

կարգավիճակ չունեցող եկեղեցիներու, հոգեւոր-մշակութային, կրթադաստիարակչական, եկեղեցական եւ ծխական պարագաներու արտադրութեան եւ իրացման համար օգտագործուող կառուցներու, Մայր Աթոռի ներքին սպասարկումը իրականացնող արհեստանոցներու զբաղեցուցած, ինչպէս նաեւ անոնց սպասարկման եւ օգտագործման համար անհրաժեշտ հողամասերը: Ցանկը կը սահմանէ Հայաստանի կառավարութիւնը:

Իշխանականները եկեղեցւոյ գոյքը հարկելու, այդ շարքին՝ մոմի վաճառքէն ստացուող շահոյթներու մասին սկսան աւելի յաճախ խօսիլ, երբ «Տաւուշը յանուն հայրենիքի» շարժման առաջնորդ արքեպիսկոպոս Բագրատ Գալստեանը պահանջեց վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականը:

«Մտնում ես եկեղեցի, մի դոյլ ջուր են լցնում մոմի տակ, որ յանկարծակի այդ մոմի այսքանը մնայ, որ հալացնեն նորից մոմ սարքեն, վաճառեն: Տնտեսական հիմնարկ է դառնիլ», - օրերս յայտնեց Ազգային ժողովի նախագահ Ալէն Սիմոնեանը:

Եկեղեցւոյ գոյքը հարկելէ բացի, չի բացառուիր, որ իշխանութիւնը երթալ նաեւ մոմի վաճառքէն ստացուած եկամուտները հարկելու ճանապարհով:

Երանոսեանը Մեղաւոր Գանչուեցաւ, Բայց Պատիժէն Ազատուեցաւ

Ոստիկանութեան գործերու նախկին հրամանատար Լեւոն Երանոսեանը մեղաւոր ճանչուեցաւ 2018-ի չեղափոխութեան օրերուն իշխանութիւնը չարաշահելու համար: Չորս տարի բանտարկութեան փոխարէն, սակայն, ան ազատուեցաւ պատիժէն՝ համաներման ու վաղեմութեան ժամկէտի հիմքով:

Գլխաւոր Դատախազութիւնը նախկին բարձրաստիճան ոստիկանը կը մեղադրէ 2018-ի Ապրիլ 16-ին Բաղրամեան պողոտային վրայ եւ Ապրիլ 22-ին Արցախի պողոտային վրայ ցուցարարներու նկատմամբ լուսաձայնային նռնակներ կիրառելու համար:

Իրաւապահներուն պնդմամբ՝ Երանոսեանը այդ լրագորութիւնը չէ ունեցած, աւելին՝ դիտաւորութեամբ կատարած է գործողութիւններ, որոնք էական վնաս հասցուցած են ցուցարարներուն: Ինքը՝ Երանոսեանը չ'ընդունիր մեղադրանքը, այսօր ալ մերժեց մեկնաբանել դատաւորին որոշումը:

Երանոսեանը մեղադրեալ է եւս մէկ քրէական գործով, որուն մէջ մեղադրեալ է նաեւ նախկին ոստիկանապետ Վլատիմիր Գաս-



Ոստիկանութեան գործերու Գախկին հրամանատար Լեւոն Երանոսեան

պարեանը: Երանոսեանը, Գասպարեանն ու ոստիկանութեան նախկին բարձրաստիճան այլ պաշտօնեաներ կը մեղադրուին պաշտօնական դիրքի չարաշահման, պաշտօնական կեղծիքի եւ պետական միջոցներէն առանձնապէս խոշոր չափերու՝ 114 միլիոն դրամի չափշտակութիւն կատարելու համար:

Դատախազութիւնը Կը Պահանջէ Վարդան Այվազեանէն Բռնագանձել 20 Միլիառ Դրամի Անշարժ Եւ Շարժական Գոյքեր

Հակափտածութեան դատարանը 2024 թուականի Մայիս 23-ին վարոյթ ընդունած է Գլխաւոր Դատախազութեան՝ ապօրինի ծագում ունեցող գոյքի բռնագանձման վերաբերեալ հերթական հայցադիմումը:

Գլխաւոր Դատախազութեան ապօրինի ծագում ունեցող գոյքի բռնագանձման գործերով վարչութիւնը պահանջ ներկայացուցած է դատարանին՝ ՀՀ Ազգային ժողովի նախկին պատգամաւոր, բնապահպանութեան նախկին նախարար Վարդան Այվազեանէն եւ անոր փոխկապակցուած անձերէ բռնագանձել՝

- 3 անշարժ գոյք.
- 2 փոխադրամիջոց.
- 8 իրաւաբանական անձերու մէջ մասնակցութիւններ, բաժնեմասեր եւ բաժնետոմսեր.
- 2 փոխադրամիջոցի միջին շուկայական արժէքին համարժէք գումար.
- 2 միլիառ 632 միլիոն 342 հազար դրամ, որ չի հիմնաւորուիր անձի օրինական եկամուտներով, ունի ապօրինի ծագում, փոխանցուած է բարեխիղճ ձեռք բերողի



Բռնապահպանութեան Գախկին Նախարար Վարդան Այվազեան

կամ հնարաւոր չէ նոյնականացնել եւ բռնագանձել. 18 միլիառ 593 միլիոն 643 հազար դրամ՝ որպէս ապօրինի ծագում ունեցող գոյքի օգտագործումէն ստացուած եկամուտի մնացորդ. Շուրջ 101 միլիոն դրամի չափով տրուած փոխառութեան պահանջի իրաւունք:

Դատարանը Արդարացուց Սերժ Սարգսեանը Վառելանիւթի Գործով

Դատարանը արդարացուց Հայաստանի երրորդ նախագահ՝ հերքելով Դատախազութեան ապացույցներն ու մեղադրանքը, թէ նախագահութեան տարիներուն Սերժ Սարգսեանը կազմակերպած է պետական պիւտճէէն մօտ կէս միլիառ դրամի չափշտակութիւնը:

Դատախազութիւնը վերաքննիչ բողոք պիտի ներկայացնէ այս վճիռին դէմ:

Ըստ մեղադրանքին՝ տարիներ առաջ վառելանիւթի պետական օժանդակութեան տրամադրման ժամանակ մօտ կէս միլիառը

իւրացուած է, երբ մրցոյթը չահած է միւս ընկերութիւններէն աւելի բարձր գին առաջարկած «Ֆլեշ»-ը, որուն սեփականատէրը Սերժ Սարգսեանի մտերիմ գործարարներէն է: Սարգսեան իրեն առաջադրուած մեղադրանքը չէ ընդունած, անոր պաշտպաններն ալ գործընթացը որակած են քաղաքական հետապնդում:

Եթէ նոյնիսկ դատարանը մեղաւոր ճանչնար նախկին նախագահին, Սարգսեանը ճաղերու ետեւ չէր յայտնուեր, քանի որ արդէն իսկ անցած է գործի վաղեմութեան ժամկէտը:

Դատախազութիւնը Կը Պահանջէ Վարդան Յարութեանէն Բռնագանձել 23 Անշարժ Գոյք Եւ Այլ Միջոցներ

Գլխաւոր Դատախազութեան ապօրինի ծագում ունեցող գոյքի բռնագանձման գործերով վարչութիւնը պահանջ ներկայացուցած դատարանին՝ Վարդան Յարութեանէն (2014-2016 թուականներուն՝ «Կազմիրոմ Արմէնիա» ՓԲԸ վարչութեան նախագահ-գլխաւոր տնօրէն, «Կազմիրոմ Արմէնիա» ՓԲԸ Տնօրէններու խորհուրդի անդամ, «Կազմիրոմ Արմէնիա» ՓԲԸ վարչութեան անդամ, 2016-2018 թուականներուն՝ ՀՀ ԿԱ Պետական Եկամուտներու Կոմիտէի նախագահ) եւ անոր փոխկապակցուած անձերէն բռնագանձել՝

- 23 անշարժ գոյք.
- 9 փոխադրամիջոց.
- 473 հազար ԱՄՆ տոլար աւանդ.
- 6 միլիոն 239 հազար ԱՄՆ տոլարի եւ 219 միլիոն 880 հազար դրամի չափով տրուած փոխառութեան պահանջի իրաւունք.
- Միացեալ Թագաւորութեան Լոնտոն քաղաքին մէջ ձեռք բերուած գոյքի ձեռքբերման արժէքի (ապօրինի մասի) չափով գումար, որ կը կազմէ 242 միլիոն 128 հազար դրամ.
- 1 միլիառ 61 միլիոն 438 հազար դրամ՝ որպէս ապօրինի ծագում ունեցող գոյքի օգտագոր-



Պետական Եկամուտներու Կոմիտէի Նախագահ Վարդան Յարութեան

ծուծէն ստացուած եկամուտի մնացորդ.

4 միլիառ 975 միլիոն 318 հազար դրամ, որ չի հիմնաւորուիր օրինական եկամուտներով, ունի ապօրինի ծագում եւ ուսումնասիրուող ժամանակահատուածի ընթացքին փոխանցուած է բարեխիղճ ձեռք բերողներու կամ այն անհնար է նոյնականացնել:

ուած են շուրջ 50 մանկապարտէզներու տեղանքները, գործող խումբերն ու յատակագիծերը:

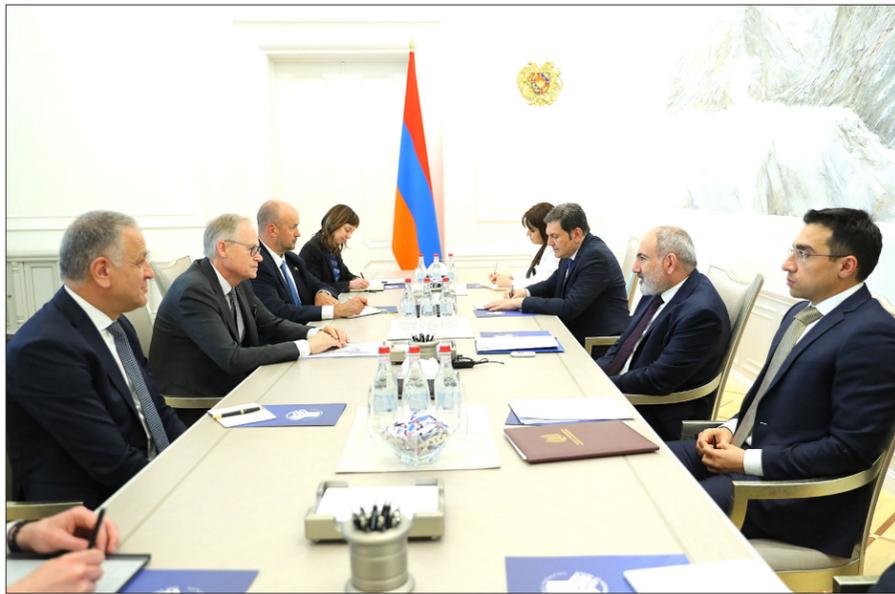
Ծրագրի ամբողջական իրականացման համար կը նախատեսուի մինչեւ 1700 տեսահսկման կէտ ունենալ:

Երեւանի Մանկապարտէզներուն Սէջ Տեսախցիկներ Պիտի Տեղադրուին

Երեւանի մանկապարտէզներուն մէջ պիտի տեղադրուին տեսախցիկներ: Այս մասին յայտարարուեցաւ քաղաքապետարանին մէջ տեղի ունեցած աշխատանքային խորհրդակցութեան ժամանակ: Նշուեցաւ, որ ուսումնասիր-

ԼՈՒՐԵՐ

ԵՄ-ն Աշխուժօրէն Պիտի Նպաստէ Հայաստանի Հետ Յարաբերութիւններու Ընդլայնման. Միխայլէ Զիպերթը



ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան կ'ընդունի Միխայլէ Զիպերթը

ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան ընդունած է Եւրոպական Միութեան Արտաքին Գործողութիւններու Եւրոպական Ծառայութեան Ռուսաստանի, Արեւելեան գործընկերութեան, Կեդրոնական Ասիոյ, տարածաշրջանային համագործակցութեան եւ ԵԱՀԿ հարցերով կառավարող տնօրէն Միխայլէ Զիպերթը:

Վարչապետը կարեւորած է Հայաստան-Եւրոպական Միութիւն համագործակցութեան հետեւողական զարգացումն ու ընդլայնումը, երկկողմ օրակարգով նախատեսուած միջոցառումներու արդիւնաւէտ իրականացումը: Նիկոլ Փաշինեան ընդգծած է ոչ միայն քաղաքական, այլեւ տնտեսական, արհեստագիտական, զբօսաշրջութեան ոլորտներուն մէջ կապերու զարգացման անհրաժեշտութիւնը: Վարչապետը ընդգծած է Ապրիլ 5-ին Պրիւքսէլի մէջ կայացած Հայաստան-ԵՄ-ԱՄՆ բարձր մակարդակի հանդիպման ու ձեռք բերուած պայմանաւորուածութիւններու իրականացման կարեւորութիւնը:

Միխայլէ Զիպերթը իր հերթին շեշտած է Հայաստանի հետ համագործակցութեան զարգացման ուղղութեամբ ԵՄ յանձնառութիւնն ու պատրաստակամութիւնը: Անոր խօսքով՝ ԵՄ-ն պիտի շարունակէ աշխուժօրէն նպաստել Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու ընդլայնման օրակարգի լիարժէք իրացմանն ու կեանքի կոչման: Միխայլէ Զիպերթը ԵՄ անունով գորակցութիւն յայտնած է Հայաստանի Լոռիի եւ Տաւուշի մարզերուն մէջ տեղի ունեցած հեղեղումներուն հետեւանքով գոհերուն առնչութեամբ, նաեւ պատրաստակամութիւն յայտնած է ցուցաբերելու անհրաժեշտ օժանդակութիւն վերականգնողական աշխատանքներուն մէջ: Զրուցակիցները քննարկած են Հայաստան-Եւրոմիութիւն գործընկերութեան, Արեւելեան Գործընկերութեան ծրագրին, տարածաշրջանային անվտանգութեան, այդ շարքին՝ Հայաստան-Ատրպէյճան խաղաղութեան գործընթացին վերաբերող հարցեր:

Ատրպէյճանը Հաւատարիմ Է Խաղաղութեան Գործընթացին. Պայրամով

Իսլամապատի մէջ իր փաքիստանցի գործընկերով հետ համատեղ մամուլի ասուլիսին, Ատրպէյճանի արտաքին գործերու նախարար Զէյնուլաբդին Պայրամով տեղեկացուցած է տարածաշրջանին մէջ հետհակամարտային իրավիճակին մասին:

Անոր խօսքով՝ ան փաքիստանի ԱԳՆ ղեկավարին տեղեկացուցած է նաեւ Ատրպէյճանի «ազատագրուած» հողերու վերականգնողական աշխատանքներուն մասին. «Ես նշած եմ, որ ականներու բազմամեայ խնդիրը կը խոչընդոտէ մեր ջանքերը»:

Ատրպէյճանի արտաքին գործերու նախարարը նշած է, որ Ատրպէյճան-հայկական սահմանի որոշակի հատուածի սահմանազատման եւ չորս գիւղերը Ատրպէյճանին վերադարձնելու մասին վերջերս ձեռք բերուած պայմանաւորուածութիւնը դրական ներդրում ունի կարգաւորման գործընթացին մէջ: «Ատրպէյճանը հաւատարիմ է խաղաղութեան գործընթացին, եւ մենք յոյսով ենք, որ այն դրական պիտի ըլլայ ամբողջ տարածաշրջանի անվտանգութեան եւ բարգաւաճման համար», - ընդգծած է Պայրամովը:

Ռուսաստանի ԱԳՆ Խօսնակը՝ Բագրատ Սրբազանի Շարժման Մասին

«Մոսկուան Երեւանի ցոյցերը կը դիտարկէ որպէս Հայաստանի ներքին գործ. ՌԴ-ն միտուած է հանրապետութեան հետ բարեկամական յարաբերութիւններու զարգացման»:

«Մենք նպատակ ունինք զարգացնել Հայաստանի ժողովուրդին հետ այն բարեկամական, լիարին կապերը, որոնք, ինչպէս ես այսօր արդէն ըսի, ի յայտ կու գան իրական, եղբայրական օգնութեան տեսքով, որ մենք կը ցուցաբերենք ակնթարթօրէն, երբ հարեւան պետութիւնը կը յայտնուի փորձանքի մէջ», - ընդգծած է Զախարովան:

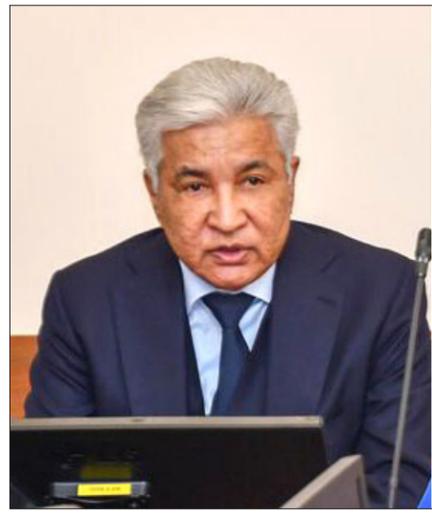
ՀԱՊԿ-Ը Հայաստանէն Պարզաբանում Կ'ակնկալէ Անդամութեան Վերաբերեալ

Հաւաքական Անվտանգութեան Պայմանագրի Կազմակերպութիւնը Հայաստանի ղեկավարութեանէն պարզաբանումներ կ'ակնկալէ ՀԱՊԿ-ի հետ կապերու հեռանկարին վերաբերեալ:

Ալմաթիի Մէջ ՀԱՊԿ-ի Խորհրդարանական վեհաժողովին ընթացքին այդ մասին ըսած է կառուցիչ գլխաւոր քարտուղար Իմանկալի Թասմակամպետովը:

«Վերջին մէկ տարուան ընթացքին մեր հայ գործընկերները զգալիօրէն կրճատած են իրենց մասնակցութիւնը կազմակերպութեան միջոցառումներուն, սակայն փոխգործակցութեան հիմնական մեխանիզմները կը գործեն, իսկ Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը մնայ կազմակերպութեան լիիրաւանդամ: Մենք չոյս ունինք, որ Հայաստանի ղեկավարութիւնը յստակութիւն պիտի հաղորդէ ՀԱՊԿ-ի հետ յարաբերութիւններու հեռանկարներուն առումով», - ըսած է Թասմակամպետովը:

Հայաստանը վերջին ժամանակաշրջանին չէ մասնակցած ՀԱՊԿ-



ՀԱՊԿ-ի գլխաւոր քարտուղար Իմանկալի Թասմակամպետով

ի կազմակերպած միջոցառումներուն ոչ պետութիւններու ղեկավարներու, ոչ պաշտպանութեան նախարարութիւններու, ոչ ազգային անվտանգութեան խորհուրդներու քարտուղարներու եւ ոչ ալ օրէնսդիրներու մակարդակով:

ԱԳՆ-ի Մօտ Խուլիկանութիւն Համար Քրէական Հետապնդում Յարուցուած Է 5 Անճի Նկատմամբ



Արտաքին գործերու նախարարութեան դիմաց հաւաքուած ցուցարարները

ՀՀ Արտաքին գործերու նախարարութեան դիմաց բողոքի շարժումի ընթացքին առերեւոյթ խուլիկանութիւն կատարելու համար քրէական հետապնդում յարուցուած է 5 անձի նկատմամբ, յայտնած են ՀՀ Քննչական կոմիտէին:

«ՀՀ Քննչական կոմիտէի ՀԿԳ քննութեան գլխաւոր վարչութիւնում քննուող քրէական վարոյթի շրջանակներում իրականացուած քննչական եւ վարութեային ծաւալուն գործողութիւններին արդիւնքում պարզուել են ՀՀ Արտաքին գործերի նախարարութեան շէնքի դիմաց կազմակերպուած շարժման ընթացքում մի խումբ անձանց կողմից կատարուած խուլիկանութեան դէպքի մի շարք հանգամանքներ:

պատշաճ վարքագիծ դրսեւորելու եւ հասարակական կարգը չխախտելու պահանջները, անպարկեշտ արտայայտութիւններ եւ հայհոյանքներ են հնչեցրել, շիշ եւ տարբեր առարկաներ նետել տեղում ծառայութիւն իրականացնող՝ ՀՀ ՆԳՆ ոստիկանութեան ծառայողներին եւ Արտաքին գործերի նախարարութեան շէնքի ուղղութեամբ:

Այդ ընթացքում խուլիկանութեան մասնակիցները մի քանիսը ծխարձակող առարկաները նետել են ոստիկանութեան ծառայողներու ուղղութեամբ, նրանցից մէկը ոտքով հարուածներ է հասցրել ոստիկանութեան աշխատակիցներին շարքի ուղղութեամբ:

Ձեռք բերուած բաւարար փաստերի հիման վրայ նկարագրուած խուլիկանական գործողութիւններին 5 մասնակցի նկատմամբ քրէական հետապնդում է յարուցուել ՀՀ Քրէական Օրէնսգրքի 297-րդ յօդուածի 2-րդ մասի 1-ին կէտով:

Ջորավարժութեան Աշխոյժ Մասնակցած Են Հայրենական Շարք Մը Ռազմարդիւնաբերական Ընկերութիւններ



ՀՀ պաշտպանութեան նախարար Սուրէն Պապիկեան կը հետեւի զօրավարժութիւններուն

Յունիս 3-ին ՀՀ պաշտպանութեան նախարար Սուրէն Պապիկեանը, բարձր արհեստագիտական արդիւնաբերութեան նախարար Մխիթար Հայրապետեանը եւ ԶՈՒ ԳՇ ղեկավար կազմը ՊՆ «Բաղրամեան» զօրավարժարանին մէջ հետեւած են ԶՈՒ յատուկ նշանակութեան ուժերու մարտական հրահանգութեամբ մարտավարամասնագիտական զօրավարժութեան:

Զօրավարժութեան ներգրաւուած յատուկ նշանակութեան ուժերը, հրետանային, ռէպրէսէնտանային, ականանետային, հակատանկային, բանակային օդազնացութեան, հակաօդային պաշտպանութեան, ԱԹՄ եւ ռատիօ-էլէկտրոնային պայքարի ստորաբաժանումները իրականացուցած են տարբերոյթ միջոցառումներ, խաղարկուած են յատուկ գործողութիւններու, պաշտպանողական, հակաջարձակողական եւ հակախափանարական պայքարի բեմադրեր:

Զօրավարժութեան աշխոյժ մասնակցած են հայրենական շարք մը ռազմարդիւնաբերական ընկերութիւններ՝ ներկայացնելով ժամանակակից միջոցներ, որոնք անցած են փորձարկումներ եւ համալրած են ԶՈՒ զինանոցը:

Զօրավարժութեան աւարտին պաշտպանութեան նախարարը շնորհակալութիւն յայտնած է անձնակազմին՝ մասնագիտական բարձր որակներու, հրահանգութիւնն ու առաջադրուած խնդիրները, զօրքերուն ներդրանքները գերազանց կատարելու համար:

Հայաստանը Գործնական Փուլի Մէջ Է Չապահար Նաւահանգիստի Նախագիծին Միանալու Հարցով



«Խաղաղութեան Խաչմերուկ» նախագիծին մէջ շատ կարեւոր ուղղութիւններ են Հայաստանի հասանելիութիւնը դէպի Հնդկաստան եւ Ծոցի երկիրներ: Այս մասին ըսաւ արտաքին գործերու նախարարի տեղակալ Վահան Կոստանեանը՝ Ազգային ժողովի մշտական յանձնաժողովներու համատեղ նիստին «ՀՀ 2023 թուականի պետական պիւտձէի կատարման մասին» տարեկան հաշուետուութեան քննարկման:

Կեդրոնական Ասիա Հայաստանի Հանրապետութեան հետ հաղորդակցութեան ալ աւելի սահուն ապահովման առումով», - ըսաւ արտաքին գործերու փոխնախարարը: Ինչ կը վերաբերի Չապահար նաւահանգիստի համարկման նախագիծին՝ Կոստանեանը տեղեկացուց, որ այս պահուն գործնական փուլ մտած են եւ վարչապետին որոշմամբ ստեղծուած է աշխատանքային խումբ, որ կը ղեկավարէ տնտեսութեան նախարարը: «Քաղաքական առումով Արտաքին գործերի նախարարութիւնը չափազանց կարեւորում է այս նախագիծին Հայաստանի Հանրապետութեան ներգրաւումը», - եզրափակեց Կոստանեան:

«Խաղաղութեան Խաչմերուկ» Նախագիծի Ծիրէն Ներս Զինաստանէն Հայաստան Հասած Է Առաջին Բեռնատարը

Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան նախաձեռնած «Խաղաղութեան Խաչմերուկ» ծրագրի շրջանակներուն մէջ Մայիս 31-ին Զինաստանի Շանհայ քաղաքէն Երեւան հասած է առաջին բեռնատարը՝ անցնելով Ղազախստանի, Ուզպեքստանի, Թուրքմենստանի եւ Իրանի տարածքներով:



Զինաստանի Շանհայ քաղաքէն Երեւան հասած է առաջին բեռնատարը

Զինաստանէն Հայաստան բեռնափոխադրուածը տեւած է մօտ 20 օր:

Առաջին բեռնատարի դիմաւորման միջոցառման մասնակցած են Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ Ղազախստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Պոլյա Իմանյանը, ՀՀ-ի մէջ Թուրքմենստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Մուհամետնիյազ Մաշալովը, Ուզպեքստանի Հանրապետութեան մէջ ՀՀ արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Արամ Գրիգորեանը, ինչպէս նաեւ ՀՀ տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցուածքներու նախարարութեան ճանապարհային փոխադրութեան քաղաքականութեան, արտօնագրաւորման եւ թոյլտուութիւններու վարչութեան պետ Խաչիկ Սողոմոնեանը:

«Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմէ մշտապէս կարեւորուած են փոխադրութեան փոխկապակցուածութեան եւ տարածաշրջանային ենթակառուցուածքային ծրագրերու իրականացման ուղղութեամբ գործադրուող ջանքերը», - այս մասին նշեցին ՀՀ Տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցուածքներու նախարարութեան՝ անդրադառնալով միջոցառման կարեւորութեան եւ Հայաստանի համար «Խաղաղութեան Խաչմերուկ» նախագիծի նշանակութեան:

Նիկոլ Փաշինեան Անդրադարձած Է Սարդարապատի Մէջ Կաթողիկոսին Հետ Կապուած Միջադէպին



Սարդարապատի յուշահամալիրի մօտ ոստիկանները կը զրուցեն Գարեգին Բ. կաթողիկոսի հետ

ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանը Ազգային ժողովի բակին մէջ լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին անդրադարձաւ Սարդարապատի մէջ կաթողիկոսին հետ տեղի ունեցած միջադէպին:

Ուղղուած գործողութիւններ կը արել, եւ երբ վեհափառ հայրապետը մօտեցել է արարողակարգային միջոցառման վայր, հրակէր չի ունեցել, մենք էլ տեղեկութիւն չենք ունեցել, որ նա ակնկալում է հրակէր: Ոստիկանութիւնն էլ պարզապէս փորձել է ձշգել՝ արդեօք վեհափառ հայրապետը եկել է իր քաղաքական կողմնակիցների եւ իր կողմից ղեկավարուող շարժման նախաձեռնած խոչընդոտող եւ սադրող գործողութիւնները շարունակելու, թէ՞ այլ նպատակով», - պարզաբանեց ան:

Մայիս 28-ին կառավարութեան ղեկավարի այցին ժամանակ Սարդարապատի յուշահամալիր այցելած էր Ամենայն հայոց Գարեգին Բ. կաթողիկոսը: Իրաւապահները արգելած էին անոր եւ որոշ հոգեւորականներու բարձրանալ դէպի յուշահամալիր, քանի որ պետական միջոցառում կ'ընթանար, իսկ Գարեգին Բ. չէ փափաքած անոր մասնակցել, ինչպէս այլ պետական միջոցառումներու, որ տեղի կ'ունենայ երկրի բարձրագոյն ղեկավարութեան մասնակցութեամբ:

Կառավարութեան ղեկավարը իր խօսքին մէջ շեշտեց՝ ՀՀ ռեւէ քաղաքացի ունի ազատութիւն ու իրաւունք մասնակցելու որեւէ շարժման. «Երբ ոստիկանութիւնը ստացել է հաւաստիացումներ, որ այցը ունի միայն արարողակարգային նպատակ, ապահովուել է վեհափառ հայրապետի մոտքը Սարդարապատի յուշահամալիրի՝ պետական արարողակարգային միջոցառման տարածք»:

Վարչապետը նախ պարզաբանեց, թէ ինչու ոստիկանները արգելած են կաթողիկոսին մոտքը: «Կաթողիկոսի կողմից ղեկավարուող քաղաքական շարժումը նախտրոյզ օրը եւ երէկ պետական արարողակարգային միջոցառումներին խոչընդոտելուն

Փարիզի «Նոր Յառաջ» Թերթի Զրոյցը Սոցիալ Դեմոկրատ Յնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութեան Ատենապետ Յամբիկ Սարաֆեանի Յետ

Սփիւռք-Յայաստան յարաբերութիւնները կ'անցնին բարդ շրջանէ մը: Այդ յարաբերութիւնները միշտ ալ բարդ եղած են, սակայն եռամիասնութեան քնաբեր քաղաքական լոգունգին տակ փակ պահած էինք մեր աչքերը: 2020-ի 44-օրեայ պատերազմի ելքը Յայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւններու ուրիշ պատկեր մը պարզեց մեր առջեւ: Ինչպէ՞ս կրնային յարաբերութիւնները բարօք վիճակ ունենալ, երբ Յայաստան ներքին առճակատումի մէջ է, երբ Յայաստան-Արցախ յարաբերութիւնները նոյնքան ապառոջ եղած են, երբ Եկեղեցին քաղաքականութիւն կը խաղայ «սրբազան պայքար» կը մղէ իշխանութեան դէմ:

Օգտուելով Յնչակեան կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ տղքք. Յամբիկ Սարաֆեանի Փարիզ այցելութենէն, քննարկեցինք Սփիւռքը յուզող վերոնշեալ հարցերը:

«Նոր Յառաջ» - Ինչպէ՞ս կը գնահատէք Յայաստանի այսօրուան իրադարձութիւնները, Բագրատ սրբազանի առաջնորդած ցոյցերը, քաղաքացիական անհնազանդութեան կոչերը, Եկեղեցի եւ Պետութիւն փոխարաբերութիւնները:

Յամբիկ Սարաֆեան - Նախ ձեր հարցումին երկրորդ բաժինէն սկսէինք: Մենք մտահոգ ենք որ Եկեղեցի-Պետութիւն յարաբերութիւնները հետզհետէ աւելի կը սրին: Անշուշտ Հայոց առաքելական եկեղեցին սահմանադրականօրէն յատուկ կարգավիճակ ունի: Բայց դժբախտաբար մանաւանդ 2018-ի թաւշեայ յեղափոխութենէն յետոյ բաւական բարդ վիճակի մէջ են յարաբերութիւնները եւ անոր դրսեւորումներէն մէկը կարելի է համարել Բագրատ սրբազանին առաջնորդութիւնը այդ շարժումին, որովհետեւ եթէ չըլլար Եկեղեցի-Պետութիւն փոխարաբերութեան կորուստը, վստահ եմ անհնարաւորութիւն պիտի չունենար որպէս հոգեւորական քաղաքական խնդիրներու մէջ մտնելու:

Մենք այս կապակցութեամբ օրին մտահոգութիւն յայտնած ենք թէ՛ կաթողիկոսին, թէ՛ վարչապետին հետ մեր հանդիպումներու ընթացքին:

Լաւ է որ այս կացութիւնը ստեղծուած է: Անշուշտ Եկեղեցին իր խնդիրները ունի, մանաւանդ ազանդներուն առնչուող հարցեր կան: Այսօր Հայաստանի մէջ այդ ազանդներուն մուտքը արգիլելու կարելիութիւն չկայ, միւս կողմէ, Եկեղեցին ալ հնարաւորութիւնը չունի դիմագրակելու այդ խնդիրը:

Ինչ կը վերաբերի Բագրատ սրբազանի առաջնորդած շարժումին, պէտք է ըսեմ, թէ սահմանաձեւ գիւղերու պաշտպանութեան հարցով ծայր առած շարժումը դժբախտաբար հիմա կ'ընթանայ իշխանափոխութեան պահանջով, որ կը նմանի նախապէս եղած փորձերուն: Մեր գնահատումով այդ շարժումը նման բանաձեւով յաջողութիւն պիտի չունենայ, մանաւանդ որ նախկին իշխանութեան ներկայացուցիչները դերակատարութիւն ունին, հակառակ անոր որ հրապարակի վրայ չեն երեւիր: Այդ պատճառով ալ առաջին օրուան բազմահազարնոց ցոյցէն յետոյ մասնակիցներուն թիւը շատ աւելի նուազեցաւ, որովհետեւ շատեր մեծ մտահոգութիւն ունին երկրի ներքին իրավիճակի հետ կապուած եւ այդ պատճառով ալ մարեցաւ շարժումը:

Մեզի առաւել մտահոգողը Եկեղեցու դերակատարութիւնն է այս գործին մէջ եւ առ այդ մեր կուսակցութիւնը հանդէս եկաւ յայտարարութեամբ, նկատի ունենալով որ մենք մտահոգ ենք Եկեղեցու չհեղինակութեան առնչութեամբ: Մեր կարծիքով Եկեղեցին պէտք է



վեր մնայ քաղաքական պայքարներէ, քանի որ իր առաքելութիւնը իբրեւ հոգեւոր եւ ազգային արժէքներու կեդրոն՝ հայութեան համախմբումն է: Այլ խօսքով քաղաքական եւ հոգեւոր պայքարը համատեղելի է: Եկեղեցին պէտք է ժողովուրդին կողքին եւ ժողովուրդին համար հաստատութիւն ըլլայ եւ իր խօսքը պէտք է ըսէ այդ սահմաններուն մէջ, հակառակ պարագային անախորժ հետեւանքներ պիտի ունենայ:

«Ն3» - Իսկ ինչպէ՞ս կը գնահատէք այսօրուան կառավարութեան քաղաքական գործողութիւնները, ընդհանրապէս քաղաքականութիւնը եւ միջազգային բարդ իրավիճակի մէջ իր առած քայլերը: Արդեօք այդ քայլերը յարմար են ապահովելու մը ստեղծելու եւ Յայաստանի ապագան ձեւելու մը կայուն հիմքերու վրայ դնելու:

Յ.Ս. - Նախ ըսեմ, որ այսօրուան վարուող քաղաքականութիւնը պէտք էր տեղի ունեցած ըլլար 1997-98-ին: Հիմա երկիր կառավարելը, պետութիւն ունենալը, պետական մտածողութիւնը նոյնը է, քան այն ինչին մենք սովոր էինք, երբ պետականացուրկ ժողովուրդ էինք եւ պետութիւն ունենալու կը ձգտէինք եւ Արեւմտեան Հայաստանի մէջ ծնունդ առին մեր յեղափոխական շարժումներն ու մեր կուսակցութիւնները: Երբ որ պետութիւն կ'ունենաս քու մտահոգութիւններդ բոլորովին այլ ուղիով ձեւանալու կ'ընթանան եւ ստիպուած ուզես կամ չուզես պիտի առնչուիս եւ ամէն ինչ հաշուի առնես: Իսկ երբ կորսնցնելիք բան մը չունիս, այդ ուղիով ձեւանալու հոգութիւն ալ չունիս: Այդպէս եղած է մեր յեղափոխական շարժումներու ժամանակ, երբ շատ մը գործողութիւններուն հետեւանքը լաւ է եղած ժողովուրդին համար, բայց անոնք եղած են՝ իբրեւ ձեւով մը ըմբոստութեան ճիչ մեր կողմէ, թէ՛ միջազգային ընտանիքին, թէ՛ Օսմանեան կայսրութեան յղուած, բայց հիմա կացութիւնը բոլորովին այլ է եւ կամայ թէ ակամայ

պէտք է իրադարձութիւններուն հետ առնչուիս:

Դժբախտաբար, 1997-ին Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կողմէ արտայայտուած միտքերը ընկալուեցան որպէս պարտուողական եւ հետեւանքը եղաւ այն ինչ որ ունեցանք 2020-ին, այսինքն՝ կարելի է ըսել 2020-ը այդ ամբողջ շղթայի աւարտը եղաւ: Ըսել է, թէ երբ քու ձգտումները, նպատակները եւ երազը չի համապատասխաներ գետնի իրականութեան, դուն մեծ խնդիր կ'ունենաս: Ժողովուրդը, հասարակ քաղաքացին՝ Հայ ըլլայ Հայաստանի մէջ թէ անկէ դուրս մտածելու, յոյսեր փայփայելու իրաւունքը ունի եւ պէտք է ունենայ, մանաւանդ ազգային տեսանկիւնէ մեկնած, բայց պետութեան դեկալարները, երբ իրենք տեղեկութեանց հասու են, պէտք էր ատոր հիման վրայ գործողութիւններու նախաձեռնէին ու քաղաքականութիւն մշակէին, սակայն դժբախտաբար չըրին, չեղաւ եւ այսօրուան վիճակին հասանք: Հիմա ինչ որ այսօր տեղի կ'ունենայ՝ պայմաններէ պարտադրուած քաղաքականութեան արդիւնք է: Այլ խօսքով Փաշինեանի իշխանութիւնը պատերազմի պարտութենէն ետք, ձեւով մը ստրվեցաւ այն դասերը, որոնց մինչեւ այդ պատերազմը ինք ալ չէր հաւատար: Այժմ տեսնելով տեղի ունեցածը շատ աւելի գործնական քաղաքականութիւն սկսած է վարել, նաեւ՝ գետնի վրայ տեղի ունեցած իրադարձութիւններէն մեկնելով, եզրակացութիւններ ընելով առաջ կ'երթայ:

Ներկայիս, անշուշտ շատ դժուար վիճակի մէջ կը գտնուինք, որովհետեւ ո՛չ մէկ լծակ ունինք ձեռքերնիս: Կորսնցուցինք այն ինչ որ ունէինք երբ Արցախը մերն էր եւ մանաւանդ վերադարձուելիք տարածքները մեր ձեռքն էին: Հիմա այդ ամէնը չունենալու եւ լծակներու, դաշնակիցներու բացակայութեան պայմաններու տակ, մեր գնահատումով, ամէնէն բարենպաստ բանն է որ տեղի կ'ունենայ, հարկաւ նորէն պարտադրուած եւ մեր կամքին հակառակ, բայց գիտակից ենք, որ ուրիշ որեւէ այլ մօտեցում կրնայ ուրիշ տեղ տանիլ մեզ: Ներկայիս մեզի պէտք է ճկունութիւն, որպէսզի օգտուինք ստեղծուած միջազգային իրավիճակէն, մեր հարցերը լուծելու համար: Մենք ունինք վատ տարեբերակներ եւ ստիպուած պիտի ըլլանք ընտրելու նուազագոյն վնաս պատճառող տարբերակը, նկատի ունենալով որ գրկուեցանք լաւ տարբերակներու իրաւունքէն՝ 2020-ի պատերազմին հետեւանքով: Հետեւաբար, այդ տեսանկիւնէն դիտուած՝ այդպէս կը տեսնենք այսօրուան իշխանութիւններու վարած քաղաքականութիւնը:

«Ն3» - Իսկ Սփիւռքի մէջ ի՞նչն է որ կ'արգիլէ այս մօտեցման ընկալումը:

Յ.Ս. - Սփիւռքը բոլորովին ուրիշ արժեհամակարգի վրայ ստեղծուած է եւ կարելի է ակնկալել որ համաձայն ըլլայ այդ մօտեցումին: Ո՛չ միայն սփիւռքը, այլեւ Հայաստանի ժողովուրդը պատաստ էր ընկալելու կացութիւնը: Օրինակ՝ չորս գիւղերուն հարցը: Եթէ պիտի ամէն ինչ կորսնցնէինք աւելի լաւ չէ՞ր որ այդ հինգ շրջանները գիշէինք: Բայց եթէ

այդ չորս գիւղին համար այսքան աղմուկ բարձրացաւ, կարելի է պատկերացնել, որ որեւէ իշխանութիւն համարձակէր ըսելու թէ այդ հինգ շրջանները տանք եւ հարցը լուծենք: Անկարելի էր: Ատոր պատճառը այն է, որ պէտք եղած դաստիարակչական, բացատրողական անկեղծ աշխատանքը չտարուեցաւ ժողովուրդին հետ եւ ատոր հետեւանքով ալ ժողովուրդը մնաց այն ընկալման մէջ, որ միայն մէկ տարբերակ կայ, այն ալ յաղթանակն է եւ ինչու է նաեւ Արեւմտեան Հայաստանին տիրանալը:

Սփիւռքի մէջ եթէ մեզի համար ռազմավարութիւնը հայապահպանումն էր եւ ազգայինի պահպանումը, այդ ռազմավարութեան մարտավարութիւններէն մէկը Յեղասպանութեան ճանաչումն ու Հայ դատի հետապնդումը եւ այդ ուղղութեամբ պայքարի ձեւակերպումն էր, որ անշուշտ մեծ դեր խաղացած են սերունդները ազգային ոգիով դաստիարակելու մէջ: Հոս է որ հակասութիւն կը ստեղծուի գործնականի եւ ազգայինի միջեւ: Այս պարագային կը կարծենք, թէ աւելի կարեւոր է որ Հայաստանի ժողովուրդը ստանձնէ իր պատասխանատուութիւնը, քանի որ Սփիւռքի մէջ Հայաստանին վերաբերող հարցերը միայն գիշերը քունը կը խանգարեն, իսկ Հայաստանի քաղաքացիին համար այդ բոլորը իր կեանքին վրայ անմիջական ազդեցութիւն ունեցող հարցեր են եւ անոր համար է, որ երկուքին միջեւ տարբերութիւն կայ, բայց նաեւ հասկացողութիւն պէտք է ցուցաբերել՝ սփիւռքահայուն եւ Հայաստանի բնակչութեան ձգտումներուն ու մօտեցումներուն նկատմամբ: Բայց կարեւորը այն է, որ Հայաստանի պետութիւնը, պետական այլերը կարողանան այնպէս մը առաջ տանիլ քաղաքականութիւնը, որ կարելի ըլլայ ապահովել իրապէս վտանգի տակ գտնուող Հայաստանի անվտանգութիւնը, ինքնիշխանութիւնն ու անկախութիւնը:

Յատկապէս նշեալ հարցին վերաբերեալ կը կարծենք, որ քիչ կարեւոր է Սփիւռքի մօտեցումը եւ կարիք ալ չկայ, որ այդ նիւթը արծաթծուի: Իսկ Սփիւռքին վերաբերող հարցերը կրնան այդպէս ալ շարունակուիլ, որով հետեւ ուրիշ այլընտրանք չկայ, շատ դժուար է ազգայինը պահել, եթէ չըլլան այն հիմնասիւնները, որոնք Սփիւռքի կերպարով հիմնուած են:

«Ն3» - Այսինքն ըսել կ'ուզեք, թէ Սփիւռքի մէջ այժմեական քաղաքական հարցերու վերաբերեալ ռազմավարութիւն վերանայելու անհրաժեշտութիւնը չկայ:

Յ.Ս. - Անշուշտ, որ Սփիւռքը իր ռազմավարութիւնը վերանայելու խնդիր ունի, բայց խօսքս անոր մասին էր, որ պէտք է անպայման տեղի ունենայ առաջնահերթութիւններու վերաբերեալ, եւ այդ է որ այսօր կարեւոր է, քանի որ Սփիւռքի համար թէ՛ Պորհրդային Միութեան ժամանակաշրջանին եւ թէ՛ մինչեւ 2018 թուականը կարեւորը եւ մեր մտածողութեան առանցքը Յեղասպանութեան ճանաչումը եղած է եւ աւելի քիչ մասնակցութիւն կամ դերակատարութիւն ուզած ենք ունենալ Հայաստանին:

Փարիզի «Նոր Յառաջ» Թերթի Զրոյցը Սոցիալ Դեմոկրատ Զնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութեան Ատենապետ Զամբիկ Սարաֆեանի Զեռ

Շարունակուած էջ 6-էն

տանէն ու Արցախէն ներս տեղի ունեցող խնդիրներուն մէջ: 2018-էն յետոյ մեր հետաքրքրութիւնը փոխուեցաւ, իսկ 2020-էն յետոյ վերածուեցաւ յուսահատութեան ու յուսահատութեան:

Օրինակ մը բերեմ. Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւնները միանշանակ պիտի չընկալուին սփիւռքահայ հաստատուներու կողմէ, որովհետեւ մեր մէջ արմատացած է այն մտածելակերպը, որ մենք երբեք պէտք չէ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւն հաստատենք, պէտք չէ սահմանները բանանք, պէտք չէ շփուինք այնքան ատեն որ Թուրքիա չէ ճանչցած Հայոց ցեղասպանութիւնը եւ հատուցում չէ կատարած հայ ժողովուրդին: Այս մտածելակերպը մենք ուզենք կամ չուզենք պէտք է փոխենք, որովհետեւ խօսքը կը վերաբերի Հայաստան-Թուրքիա պետութիւններու միջեւ յարաբերութիւններուն եւ Հայաստան որպէս պետութիւն չի կրնար գոյատեւել եթէ յաւերժ իրեն թշնամի պիտի ունենայ դրացի երկիրը: Կը կարծեմ, որ նոր սերունդը այս հարցին շուրջ հասկացողութիւն կը ցուցաբերէ: Իսկ մենք չենք կրնար հակադրել երկու մտեցումները եւ ատոր համար է որ դաստիարակութիւնը կարեւոր է:

Իսկ ինչ կը վերաբերի իրական Հայաստանի եւ պատմական Հայաստանի վերաբերեալ իշխանութիւններուն առաջադրած նիւթին, պէտք է ըսեմ, թէ այդ ձեւակերպումը մեզի համար ընդունելի չէ, որովհետեւ սփիւռքը նաեւ այդ ամէն ինչի կրողն է եւ սփիւռքահայութեան համար այս մտեցումը ո՛չ միայն ճիշդ պիտի չըլլայ, այլեւ կրնայ մահացու ըլլալ, քանի որ կարելի չէ անցեալը մոռնալ: Ուրեմն նախ պէտք է առաջնահերթութիւնները փոխուին, նկատի ունենալով, որ ներկայիս Հայաստան գոյութեան պայքար կը մղէ եւ մեր ուշադրութիւնը պէտք է այդ ուղղութեամբ ըլլայ:

«ՆՅ» - Իսկ այսօրուան Սփիւռքը իր կառոյցով, անդամներով փոխուած է: Ժամանակին միայն աւանդակաւ սփիւռքը կար, իսկ սերկայիս կայ նաեւ Հայաստանէն արտագաղթածներու նոր սփիւռքը: Ինչպէ՞ս կը տեսնէք այս երկուքին յարաբերութիւնները:

Հ.Ս. - Ճիշդ է, որ հիմա ունինք աւանդական սփիւռքն ու նոր սփիւռքը եւ այս երկուքին միջեւ մեծ տարբերութիւն կայ: Հիմնական պատճառն ալ այն է, որ նոր սփիւռքը կազմուեցաւ 1990-էն ետք: Ես կրնամ յատկապէս լոս Անճըլըսի գաղութին մասին խօսիլ, ուր մեծ թիւով Հայաստանէն գաղթածները տակաւին ձեւով մը կապուած են Հայաստանին՝ գործով եւ ֆիզիքապէս: Անոնց համար շատ աւելի մեծ հետաքրքրութիւն կը ներկայացնէ ներկայ Հայաստանը, իսկ նոյնը չէ աւանդական սփիւռքի պարագան, որ աւելի քիչ հետաքրքրութիւն կը ցուցաբերէ Հայաստանի նկատմամբ: Ճիշդ այդ է պատճառը, որ առ այսօր այս երկուքը իրարու հետ չեն միաձուլուած, քանի որ նոյն հետաքրքրութիւնները չունին: Օրի նակ՝ Հայաստանցին Հայաստան ապրած ատեն երբեք հայ մնալու վտանգի

զգացողութիւնը չէ ունեցած: Երբ սերնդափոխութիւն տեղի ունենայ այն ատեն է, որ անոնք աւելի սուր կերպով պիտի զգան ա՛յն մտահոգութիւնը, որ մենք զգացած ենք Յեղասպանութենէն ետք, երբ օտար փոխարինողներ վրայ գաղութներ հիմնած ենք: Երկու սփիւռք(ներ)ու միջեւ մտեցումներու տարբերութիւն կայ:

«ՆՅ» - Աւանդական սփիւռքի դերակատարութեան նուազում մը կա՞յ:

Հ.Ս. - Այո՛, կայ եւ դժբախտաբար նկատելի է ամէն տեղ, որովհետեւ աւանդական սփիւռքի կազմաւորումը եւ մտածելակերպի ձեւաւորումը անմիջականօրէն կապուած էր պատմական իրողութիւններուն եւ մանաւանդ Յեղասպանութենէն մազապուրծ եղողներու ֆիզիքական ներկայութեան հետ: Գոյութիւն ունէր նաեւ կեթոյի իրողութիւնը, յատկապէս Լիբանանի կամ Սուրիոյ մէջ, որ ձեւով մը վտանգաւոր էր, քանի որ երբ կը մեծնաս այդ կեթոյի մտածելակերպին մէջ եւ վերջը այլ շրջաններ կ'երթաս ու այլեւս չես գտներ նոյն մթնոլորտը, մտածողութիւնը, ձեւով մը անապահովութիւն կը զգաս:

Այսօր ամէն բան փոխուած է, ամէնուրեք բազմազանութիւն կայ. նախապէս մեր ժամանցը ակումբներու մէջ կ'ըլլար, միութեանական, սկստական աշխատանքներով կ'անցընէինք մեր ժամանակը, հիմա հետաքրքրութիւնները փոխուած են, պատանի մը կրնայ սենեակէն դուրս չելլել եւ համացանցով ու հեռաձայնով ուզածը գտնել եւ ունենալ: Այս բոլորը մտահոգութիւն եւ նաեւ մարտահրաւէր են սփիւռքի համար, որպէսզի ցարդ տարուող հայապահպանման աշխատանքը կարելի ըլլայ շարունակել: Սփիւռքը կ'ենթադրեմ զէպի անորոշութիւն կ'երթայ, մանաւանդ Արաբական գարունէն յետոյ երբ մեծ հարուած ստացան հայութեան կուռանները՝ Սուրիան, Լիբանանը, որոնք սերունդներ կը պատրաստէին: Շատ դժուար է պատկերացնել սփիւռքի ապագան՝ 25-30 տարի յետոյ, նկատի ունենալով, որ միութիւններու շուրջ հետաքրքրութիւնը պակասած է, երիտասարդները այլ զբաղումներ ունին եւ գանոնք համայնքային կեանքին կապելու դժուարութիւնը կայ: Առ այդ թերեւս շատ աւելի այժմէական է երիտասարդը իր հայրենիքին կապելու աշխատանքը՝ հայապահպանման նպատակով: Մեզի համար վերացական էր հայրենիքի, հողի, ջուրի հասկացողութիւնը, իսկ այսօր պարագան նոյնը չէ:

«ՆՅ» - Ըսել է նոր յեմարաններ գտնելու դժուարութիւններ կան:

Հ.Ս. - Այո՛, եւ պէտք է ըսել, որ մենք որպէս աւանդական սփիւռք կ'ուշանանք այդ մասին շատ աւելի վերլուծական, խորունկ եւ գործնական քայլեր առնելու դիտանկիւնէն: Պատե՛րազմէն յետոյ, վերջին չորս տարիներուն ձեւով մը անորո-

շութեան մէջ ենք, անշուշտ հարուածը շատ մեծ էր եւ զուտ սփիւռքեան առումով տարուելիք մեծ աշխատանք կայ նոր յենարաններ ստեղծելու, որոնց վրայ սփիւռքը կարողանայ գոյատեւել:

«ՆՅ»- Հայաստանի հետ սփիւռքի յարաբերութիւնները վերանայելու, վերաթելորելու հարցն ալ կայ: Հայաստանի հետ ինչպիսի՞ յարաբերութիւններ պէտք է մշակել տնտեսական, մշակութային, կրթական գետնի վրայ: Շեշտը ինչի՞ վրայ պէտք է դրուի, որ երկուստեք յարաբերութիւնները առողջանան եւ արդիւնաւետ դառնան:

Հ.Ս. - Ամէնէն մեծ խնդիրներէն մէկը եղած է ու կը շարունակէ մնալ Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւններու ոչ-բարուք վիճակը: Կարգախօսական մակարդակէն չենք կրցած անցնիլ գործնականի: Շատ զեղեցիկ կը հնչէ եւ կը հպարտանանք, որ սփիւռքի ներուժը կ'օգտագործուի ի շահ Հայաստանի, բայց գործնականին մէջ որեւէ քայլ չենք կրցած առնել, հակառակ անոր որ Հայաստան-Սփիւռք համաժողովներ եղած են, ուր կը հաւաքուէինք, կը քննարկէինք, ծրագրեր կը մշակուէին, որոնց մեծ մասը գործնականի չէին վերածուեր:

Սփիւռքի նախարարութեան, յետոյ ալ՝ յանձնակատարի գրասենեակի ստեղծումը լուծումներ փնտռելու ձեւերէն մէկն էր, բայց ո՛չ մէկը գոհացուցիչ է, որովհետեւ երբեք խորապէս չուսումնասիրուեցաւ եւ չստեղծուեցաւ Հայաստանի եւ Սփիւռքի միջեւ համակարգուած գործակցութիւնը՝ թէ՛ առար-

կայական, թէ՛ ենթակայական պատճառներով: Առարկայական պատճառը այն է որ սփիւռքը միատարր չէ, միաձուլ չէ, տարբեր սփիւռք(ներ) կան, որոնց հետաքրքրութիւնները բոլորովին այլ են: Իրականութեան մէջ կապի եւ որակական մակարդակը ապահովելը երկու կողմի ձախողութիւնն է՝ թէ՛ Հայաստանի յաջողական իշխանութիւններու, թէ՛ սփիւռքի կուսակցութիւններու եւ մեծ կազմակերպութիւններու, բնականաբար ատոր բանալին գտնելը դիւրին գործ չէ: Տեղեկատուական դաշտի պակասը, համադրման եւ համադասման բացակայութիւնը իրենց ազդեցութիւնը ունեցած են: Նոյնիսկ Արցախեան 44-օրեայ պատերազմին չկրցանք մեր պատգամը հասցնել միջազգային համայնքին, որպէսզի անոնք արձագանգէին: Իսկ Ազգերպայճանի քարոզչական մեքենան յաջողեցաւ այդ հարթակին վրայ:

Խորքին մէջ մենք զբաղած ենք շատ աւելի կողմնակի հարցերով, մոռնալով հիմնականը:

Մշակութային գետնի վրայ ալ հարցեր կան, օրինակ՝ թէ՛ Հայաստանի եւ թէ՛ Սփիւռքի մէջ հայերէն գիրք կարգացող չկայ, կարծէք թէ մշակոյթը այլեւս առաջնահերթութիւն չէ երիտասարդութեան համար, անշուշտ գանձատրման պակասն ալ իր ազդեցութիւնը ունի եւ սփիւռքը կրնայ օգտակար ըլլալ՝ նիւթական միջոցներ տրամադրելով, որովհետեւ ի վերջոյ ատկէ օգտուող ինք պիտի ըլլայ:

Տեսակցեցաւ՝ ԺԻՐԱՅԻ ՉՈՒԱՔԵԱՆ

ARMENIAN EDUCATIONAL BENEVOLENT UNION
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՆԵՄԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

AEBU SCHOLARSHIP PROGRAM

All eligible undergraduate students of Armenian descent are invited to apply.

APPLICATIONS NOW OPEN
Through June 30, 2024

To apply, visit our website
WWW.AEBU.ORG

Contact Us
626.344.7321

AEBU SCHOLARSHIP FUND COMMITTEE
1060 N. Allen Ave., Pasadena, CA 91104

Opportunity

Յաւերթի ճամբու հոչընդոտը

ԲԱԳՐԱՏ ԷՍՂՈՒԳԵԱՆ

Եթէ ուշիմ սերտենք հայոց պատմութիւնը, զարմանքով կը նկատենք Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ մերթ դրական եւ մերթ ալ բացասական դերակատարութիւնը դարերու ընթացքին: Ունեցանք հոգեւոր առաջնորդներ, որոնք փակ դռներու ետին կատարած սակարկութիւններով Անի քաղաքի բանալիները յանձնեցին թշնամիին, պատճառ դառնալով բիւրաւոր հայոց տարագրութեան:

Արեւմտեան Հայաստանի հայկական գաղութներէ շատեր հիմնուած են Անիի այդ կործանման հետեւանքով:

Այդ պատմութեան մէջ կը տեսնենք նաեւ դրական բազում երեւոյթներ: Յատակ իրողութիւն է, որ պետականութեան բացակայած բոլոր ժամանակներուն եկեղեցին հանդիսացաւ հայ ժողովուրդը միատարր պահելու գլխաւոր գործօնը:

Հաւատքի դաշտը ունի իր յատուկ արտացոլումը: Նախ եւ առաջ ան ի հիմանէ պահպանողական է: Արդեւք է յառաջդիմութեան: Իսկ ազատ միտքը ինքնաբերաբար յեղափոխական է: Ան կ'ուզէ ամէն կերպ յաղթահարել զարգացումներու դիմաց գոյացող բոլոր յատկանիշները: Եթէ այս ընդհանուր ընկալումին մէջ փորձենք տեղադրել հայ եկեղեցին իր առանձնապատկութիւններով, այս պահուն ալ ունինք հրաշալի օրինակներ:

Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը առհասարակ կրօնքի վերաբերեալ ամէն ինչի ծանր հալածանքներու ենթարկուած շրջանի մը ընթացքին յաջողեցան այդ փոթորիկէն զերծ պահել իր նախագահած աթոռը:

Վազգէն Կաթողիկոսի գաղտնիքը շատ պարզ է: Ան մերժեց փարթամ հիւրանոցներու սեղան-

ները, մերժեց Պենթի մէջ ճամբորդելով պատուի արժանանալու անամէջ ցնորամտութիւնը եւ ապրեցաւ վանականի համեստութեամբ: Այդ համեստութիւնով փայլեցաւ իր վարկը, երբ յաջողները փարթամ չտեսութեան մէջ օրըստօրէ վարկազրկուեցան:

Եկեղեցիի բարձր ցոլացնող եկեղեցականի վարքն է:

Այսօր երբ անընդունելի կը գտնենք Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի Սարտարապատի միջոցառումներու մասնակցութեան արգելք ըլլալու երեւոյթը, պարտինք յիշել այն պատկերը, երբ Միքայէլ Արք. Աջապահեան կողմէ կերպով եկեղեցիէն դուրս հանել կ'ուզէր երկրի օրինական վարչապետը:

Այդ օր նման արարքի դէմ անփոյթ գտնուողները այսօր ինչպէ՞ս կը յանդգնին կատարուածին դէմ ձայն բարձրացնելու:

Երբ ազգային գիտակցութիւնը կը բացակայի հոգեւոր վերնախաւէն, իւրաքանչիւրս պարտաւոր ենք ալ աւելի զգօն ըլլալու համայն հայութեան դէմ լարուած ծուղակի հանդէպ:

Հայաստանի Հանրապետութեան հետզհետէ բարգաւաճ ու զարգացած երկրի մը վերածուելու հաւանականութիւնը միայն երկրէ ներս խռովութիւն տարածելով կարելի է չհզոքացնել:

Ինչպէս ըսինք գրութեան մուտքին հայ ժողովուրդը առաջին անգամ չէ, որ կ'ենթարկուի նման դաւադրութիւններու: Կը յաղթահարենք այս մէկն ալ եւ պատմութեան հաստափոր գիրքին կը թողունք մերօրեայ դաւաճաններու ամօթալի անունները:

Պատմութիւն մը կայ մեր դիմաց, որմէ կը քաղենք չար ու բարի օրինակներ եւ կը շարունակենք մեր յաւերթի ճամբորդութիւնը:

«ԱԿՕՍ»

ներգրաւուածներէ եւ նոյնիսկ նրանց համար, ովքեր ներգրաւուած չեն: Դժուար է սա անուանել «Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորում», որը տասնամեակներ շարունակ բազմակողմ բանակցութիւնների առարկայ է եղել: ...«Ղարաբաղի հարցը» ոչ մի կերպ չի կարելի փակուած համարել. փախստականների վերադարձն իրենց տներ, բոլոր գերիները, այդ թվում՝ Լեւոնային Ղարաբաղի՝ գերեվարուած եւ պահուող առաջնորդների ազատ արձակումը, հայկական կրօնական եւ մշակութային յուշարձանների չետազայ ճակատագիրը հրատապ, թէեւ թերի, խնդիրների ցանկն է, որը մեզ պէտք է մտահոգի»:

«Յինիզմի վիշտի պիլոտաժ»՝ ահա այսպէս կարելի է բնորոշել ԼՂ-ին վերաբերող արձանագրումները՝ որպէս ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համախաղաղ երկիր թոյլ տալ, որ տեղի ունենայ 44-օրեայ պատերազմը, դրա արդիւնքում ռազմական ներկայութիւն ունենալ ԼՂ-ում, նոյնիսկ 9-ի փաստաթղթով ստանձնել տեղի բնակչութեան անվտանգութեան երաշխաւորումը, խաղաղապահ առաքելութիւնը վերածել իմիտացիայի, դժոխքի վերածել տեղի բնակչութեան կեանքը, առաքելութեան երեք տարին դեռ չլրացած յանձնել Ղարաբաղը՝

Տանուլտ Թրամփ Ստացաւ Դատապարտեալի Կարգավիճակ

Շարունակուած էջ 12-էն

գաւակին Զանթըր Պայտընի մէկ դատապարտութիւնը՝ անօրէն գէնք կրելու մեղադրանքով, սակայն, նախագահ Պայտըն ոչ մէկ կերպով կը միջամտէ այդ դատական գործին:

Այժմ, քաղաքական շրջանակներու կողմէ քննարկուող գլխաւոր հարցը այն է, թէ դատարանի այս որոշումը որքանով կրնայ ազդել ընտրութիւններու արդիւնքներուն վրայ: Փաստ է, որ Թրամփ ունի միլիոնաւոր հետեւորդներու հսկայ բանակ մը, որոնք պատրաստ են մնալու իր կողքին՝ ինչ որ ալ ըլլան պարագաները: Սակայն, վերընտրուելու համար Թրամփ պէտք ունի նաեւ նախապէս իրենքուքարկած անկախ ընտրողներու ձայներուն, որոնց մէջ կան մարդիկ, որոնք պիտի չուզեն իրենց ձայնը տալ դատապարտեալ թեկնածուի մը: Նման ընտրողները քանի տոկոս կը կազմեն, այժմ հարցախոյզերը այդ է որ, կ'ուզեն պարզել:

Գ. ԽՈՏԱՆԵԱՆ «ՄԱՍԻՍ»

Սահմանադրութեան Փոփոխութիւնները

Շարունակուած էջ 1-էն

Իրաւական առումով երկարատեւ խաղաղութեան հաստատման համար:

«Հայաստան-Ատրպէյճանի բանակցութիւնների օրակարգի մաս ո'չ մեր, ո'չ իրենց Սահմանադրութեան փոփոխութիւնները չեն կազմում», - կրկնեց Միրզոյեանը:

Արտաքին գործերու նախարարը յիշեցուց, որ ՀՀ կառավարութիւնը Հայաստանի Սահմանադրութեան փոփոխութեան մասին խօսած է դեռ 2018 թուականէն: Սա Հայաստանի գործն է, ներքին որոշելիք է:

Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ սահմանազատման գործընթացին վեւաբերեալ հարցումին պատասխանելով, Միրզոյեան ըսաւ, որ այդ պէտք է ըլլայ միայն անխոցելի իրաւական հիմքով փաստաթուղթերու հիման վրայ, ինչպէս եղած է Տաւուշի՝ արդէն իսկ սահմանազատուած հատուածին մէջ:

«Մեր միանշանակ որոշումն է, որ սահմանազատման գործընթացը պէտք է լինի միայն անխոցելի իրաւական հիմքով փաստաթղթերի հիման վրայ: Եւ այդպէս էլ եղել է այն հատուածում, որը սահմանազատուել է», - ըսաւ Միրզոյեան:

Խօսելով Եւրոմիութեան հետ յարաբերութիւններուն մասին, նախարարը յայտնեց որ, կան առաջնահերթութիւններ, որոնք նոր իրողութիւններով պայմանաւորուած՝

Մինչ տեղի կ'ունենան այս իրադարձութիւնները, Թրամփ առիթը չի կորսնցնէր իր հաւատարիմ համակիրներէն ընտրական նուիրատուութիւններ խնդրելու: Վերջին տուեալներու համաձայն, դատարանի վճիռէն ասդին Թրամփի ընտրական ֆոնտը ստացած է 141 միլիոն տոլարի նուիրատուութիւն՝ անհատ քաղաքացիներու փոքր գումարներուն շնորհիւ:

Նախագահ Պայտըն, որ ցարդ կը խուսափէր օգտագործել «քրեական յանցագործ» եզրը, այժմ սկսած է այդպէս կոչել իր մրցակիցը:

Ինչ որ ալ ըլլան պարագաները, Միացեալ Նահանգներու յաջորդ ընտրութիւնները դարձեալ պիտի վճռուին մի քանի տասնակ հազար ձայներու տարբերութեամբ ու այդ ձայները ոչ միայն պիտի որոշեն Ամերիկայի ապագան, այլ՝ ամբողջ աշխարհի՝ առնուազն մի քանի տասնամեակի համար:

Կը վերանայուին, որուն հիման վրայ կողմերը պիտի յանգնին նոր փաթեթի:

«ԵՄ-ի հետ հիմա աշխատում ենք շատ», - ըսաւ Միրզոյեան: Ան մատնանշեց երկու ուղղութիւն: Մէկը համագործակցութեան նոր առաջնահերթութիւնն է: «Ունենք առաջնահերթութիւններ, որոնք նոր իրողութիւններով պայմանաւորուած՝ վերանայում ենք եւ կը յանգնենք նոր փաթեթի», - ըսաւ արտաքին գործերու նախարարը:

Երկրորդ ուղղութիւնը Հայաստան-ԵՄ-ԱՄՆ Ապրիլ 5-ի հանդիպումէն բխող առաջնահերթութիւններու ուղղութիւնն է: «Դա պայմանականօրէն կարող ենք անուանել Հայաստանի դիմակայունութեան բարձրացում: Հիմնականում այս երկու խմբերում կը տեղադրէի մեր համագործակցութեան ներկայ ուղղութիւնները», - ըսաւ Միրզոյեան՝ յաւելելով, որ վիզաներու ազատականացման երկխօսութեան մեկնարկն ալ անոր մասն է:

Անդրադառնալով Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւններուն, Միրզոյեան յայտնեց, որ կարգաւորման գործընթացին մէջ շարք մը հարցերու շուրջ բաւականին լայն փոխըմբռնում ունին: «Մի շարք հարցերի շուրջ ունենք բաւականին լայն փոխըմբռնում: Ակնյայտօրէն արդէն ժամանակն է, որ մենք տեսնենք նաեւ գետնի վրայ յստակ իրականացող պայմանաւորուածութիւններ», - ըսաւ Միրզոյեան:

«Միւլի-Ք»

Հայաստանցի «Փրկիչները»

Շարունակուած էջ 11-էն

յած ռուս-հայկական յարաբերութիւնները վարկաբեկելու փորձերին, անկախ նրանից, թէ ումից են դրանք գալիս, մենք կարծում ենք, որ դրանց այլընտրանք չկայ եւ չի կարող լինել: ...Մենք հաւատում ենք եւ յուսով ենք, որ ժողովրդի եւ քաղաքացիական հասարակութեան լուսազոյն ներկայացուցիչներին ներգրաւումը «ինչ անել» հարցին պատասխան կը տրուի: Բայց այսօր մենք արդէն հաստատապէս գիտենք «ինչ չպէտք է անել»: մի համարձակուէք կասկածի տակ դնել հաւատը, պատմութիւնն ու աշխարհագրութիւնը, տնտեսութիւնն ու մշակույթը, որոնք ընկած են ռուս եւ հայ ժողովուրդների, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ միութեան հիմքում»: Յաջորդ կէտով ակումբի քննարկման մասնակիցներն իրենց «գորակցութիւնն ու համակրանքն են» յայտնել «Հայաստանում ուժգնացող հայրենասիրական շարժման վերելքին»:

Լազարեւեան քննարկումները, բնականաբար, չէին կարող շրջանցել ամենազգայուն եւ սպեկուլիտիւն թեման՝ «Ղարաբաղի հարցը»: «Լեւոնային Ղարաբաղից հայերի ամբողջական արտագաղթը ծանր նախատինք է բոլոր

Ատրպէյճանի հետ համաձայնեցումն առ զործողութիւններով հասնելով ԼՂ-ի բնակչութեան բռնի տեղահանութեանը, յետոյ էլ ակումբային ֆորմատներում փառիսեցիաբար մղկտալ ու բողոքել ԼՂ հարցի անարդարացի լուծ-

ման, աւելի ճիշտ՝ «լուծուած չլինելու» մասին՝ «լուծուած հարցը» դարձեալ սեփական մեծապետական շահերի սպասարկման նպատակով լիուլի օգտագործելու համար:

FM Mirzoyan: Constitutional Changes Not on Armenia-Azerbaijan Negotiation Agenda

YEREVAN — Foreign Minister Ararat Mirzoyan insisted on Tuesday that Azerbaijan's demands for Armenia to change its constitution are not on the agenda of ongoing peace talks between the two countries.

Both Armenia and Azerbaijan see each other's Constitutions some obstacles to establishing long-term peace, but the issue of changing them is not on the agenda of the Armenian-Azerbaijani negotiations, stated Mirzoyan at the joint session of the NA Standing Committees during the discussion of the annual report on the implementation of 2023 state budget.

"This does not mean at all that, for example, the issue of constitutional changes in Armenia is a subject of negotiations between Armenia and Azerbaijan or part of their agenda," he told lawmakers in Yerevan. "There is no such thing."

On normalization of relations with Turkey, Mirzoyan described the dialogue as 'very healthy.'

"There is a very healthy, really very healthy dialogue, as well as agree-



ments, the main ones of which, unfortunately, have not been implemented yet. This is due to other circumstances. We expect Turkey to start implementing the agreements. We are ready to continue this very healthy and normal dialogue,' he said in Parliament while discussing the implementation of the 2023 budget.

PM Pashinyan Receives Chairman of Social Democrat Hunchakian Party Central Committee



YEREVAN — Prime Minister Nikol Pashinyan received Dr. Hambik Sarafian, Chairman of the Central Committee of the Social Democrat Hunchakian Party.

The Prime Minister highly appreciated the dialogue established between the Government of Armenia and the Social Democrat Hunchakian Party. He emphasized the importance of Sarafian's visit to Armenia, which provides an opportunity to discuss ongoing

ing processes on-site, reported the Prime Minister's Office.

Hambik Sarafian noted that the party shares the peaceful agenda of the Government of Armenia, the steps taken to overcome challenges, and the foreign policy conducted.

The interlocutors discussed issues related to foreign and domestic policy, as well as the programs of the Government of the Republic of Armenia.

Armenia-Azerbaijan Peace Agreement Will Transform South Caucasus, President Biden

A peace agreement between Baku and Yerevan would transform the South Caucasus and fundamentally change Azerbaijan's role in the region, US President Joe Biden said in a message addressed to the participants of the Baku Energy Week, according to Report.

The message—read by Senior Advisor for Multilateral Energy Diplomacy of the Bureau of Energy Resources of the US Department of State, Harry Kемian—notes that regional stability, interconnectivity are priorities for the United States.

"A durable and dignified peace agreement that ends decades of conflict would transform the South Caucasus and fundamentally change Azerbaijan's role in the region. The



United States stands ready to support this noble ambition. We owe it to future generations to ensure peace and prosperity remain our guiding principles," the message says.

First Ambassador of Saudi Arabia to Armenia Presents Credentials to President Vahagn Khachaturyan



YEREVAN — Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Kingdom of Saudi Arabia to Armenia Salman Abd Al-Rahman Al Al-Sheikh (residence: Tbilisi) presented his credentials to the President of the Republic Vahagn Khachaturyan.

The President congratulated Salman Abd Al-Rahman Al Al-Sheikh on assuming the post of the first Ambassador of the Kingdom of Saudi Arabia to Armenia and expressed confidence that his appointment will strengthen and give new impetus to the agenda of bilateral and multilateral cooperation, which has been forming since the establishment of diplomatic relations between our countries in November last year.

"I am sure that Your appointment will make a great contribution in terms of the successful start and further development of our relations. Traditionally, the Republic of Armenia and our people have had warm relations with Arab countries. This was mainly due to the fact that we have always received a warm welcome from the Arab peoples and Arab countries. Our compatriots living in Arab countries have always been worthy citizens of these countries and have also contributed to the development of these countries.

The fact is already there, since November 2023 our countries have

Armenia's Foreign Intel Chief: Risk of Azerbaijani Attack Persists, Other Countries Also Pose Threat

YEREVAN — The risk of Azerbaijan attacking Armenia persists, Armenia's Chief of Foreign Intelligence Service Kristinne Grigoryan stated as she spoke to journalists on Wednesday.

"Until our relationships normalize, we should treat those risks seriously. However, such a threat should not be overestimated. We assess such risks every day and report them to our Prime Minister," Grigoryan said.

She also stressed that the Foreign Intelligence Service does "all things possible and impossible" to mitigate all the potential risks and threats.

Grigorasn also revealed that some other countries pose a threat to Armenia's sovereignty and independence. She did not, however, specify what those countries are, and whether Russia is among those countries, despite numerous follow-up questions from the journalists.

Kani Reaffirms Iran's Commitment to Maintaining Security and Stability in the Caucasus



YEREVAN — On May 29, acting Iranian Foreign Minister Ali Bagheri Kani, in a telephone conversation with his Armenian counterpart Ararat Mirzoyan, noted that Tehran is committed to maintaining security and stability in the Caucasus, Mehr NA reported.

According to the source, the parties discussed the further development of Armenian-Iranian relations. Ali Bagheri Kani thanked the Armenian authorities for expressing condolences to Iran in connection with the death of the country's president, foreign minister, and other officials. He also welcomed the visit of the Armenian Prime Minister to Tehran.

Ali Bagheri Kani reiterated Iran's commitment to playing an effective role in establishing long-term security and stability in the Caucasus region. Mehr also reported that the acting Minister of Foreign Affairs of Iran confirmed Tehran's readiness to implement the already signed agreements with Yerevan

and to assist those affected by the floods in the Lori and Tavush regions.

Earlier, the Armenian Ministry of Foreign Affairs reported that Ararat Mirzoyan had a telephone conversation with Ali Bagheri Kani, acting Foreign Minister of Iran. After the visit of the delegation of the Prime Minister of Armenia to Tehran on May 22, Armenian Foreign Minister Ararat Mirzoyan once again expressed condolences and support to his colleague in connection with the death of the Iranian President, the Minister of Foreign Affairs, and the persons accompanying them.

According to the source, the interlocutors emphasized that the neighborly ties between the two countries and peoples are deep and strong and will continue. Ararat Mirzoyan and Ali Bagheri Kani discussed the bilateral and regional agenda, emphasizing mutual readiness to implement previously reached agreements and ensure the continuity of current programs.

First Truck Arrives from Shanghai to Yerevan as Part of Crossroads of Peace Project



YEREVAN — The first truck from Shanghai arrived in Yerevan as the Crossroads of Peace project, initiated by the Armenian government, officially launched.

The cargo was loaded into a truck in China's Shanghai and then loaded into another truck in Korgas at the China-Kazakhstan border checkpoint.

"So, the truck went through Kazakhstan, Uzbekistan, Turkmenistan, and Iran, undergoing all necessary customs procedures. There were some issues that we managed to resolve quickly, so it took the cargo around 20 days to

travel from Shanghai to Yerevan," Aram Sahakyan, the director of the transport company, revealed.

Armenia's Crossroads of Peace project, first presented by PM Nikol Pashinyan in October 2023, aims at establishing transport infrastructure in the South Caucasus region and is expected to use open borders, as well as economic, political, and cultural connections for the peace agenda.

Armenia's National Security Service recently set up a department for maintaining security of cargo, transport, and individuals travelling through Armenia.

Armenia Skips CSTO Defence Ministers' Meeting in Almaty

YEREVAN — Armenia is not participating in the meeting of the Council of Defense Ministers of the CSTO, taking place in Almaty, reported by the RIA Novosti agency, with reference to the head of the information and public relations division of the CSTO Secretariat, Yuri Shuvalov.

"A meeting of the defence ministers of the CSTO member countries is beginning in Almaty, in which the representative of Armenia is not participating, but Armenia is not against decisions being made in a limited format," said Shuvalov.

The meeting is being held within the framework of Kazakhstan's chairmanship in the CSTO. It is reported



that the participants will discuss challenges and threats to military security in the collective security regions of the CSTO, as well as issues related to the development of the military component of the organization.

Moscow Views Political Processes in Armenia as Internal Affair of the Country

MOSCOW — Russian Foreign Ministry spokesperson Maria Zakharova said that political processes in Armenia are an internal affair of this country.

"As for the protests in Yerevan and the country's regions, as far as one can judge, the protesters' discontent is caused, among other things, by the fact that, in their opinion, the delimitation of some enclave villages is not quite fair. Again, I am only quoting the opinion of those who are open about this. In any case, we consider political processes in Armenia as an internal affair of this country," Zakharova said at the press briefing.

She noted that Russia, for its part, seeks to develop friendly ties with the people of Armenia.

On the subject of Armenia-Azerbaijan border delimitation Zakharova stated that it is important for regional stability

"We follow the developments in the Armenia-Azerbaijan border delimitation process as it is important for regional stability. We encourage the initiatives to settle all border delimitation is-



sues solely within the political and diplomatic framework, and we assume that all the agreements must be of balanced and mutually acceptable nature and serve as the basis for stable peace in the region," she said at a press briefing.

Additionally, Zakharova once again confirmed that Russia is ready to consult both Armenia and Azerbaijan on border delimitation, based on trilateral agreements.

Three Armenian Protesters Arrested, Charged

YEREVAN -- Three supporters of Archbishop Bagrat Galstanyan have been arrested and charged in connection with Friday's antigovernment demonstration in Yerevan that ended in scuffles with riot police.

Armenia's Investigative Committee said on Tuesday that they as well as two other men committed "hooligan" acts, including a kick on a riot policeman's shield.

At least one of the five suspects was among 27 demonstrators who were detained during the protest staged outside the Armenian Foreign Ministry building and set free without charge on Monday. Gegham Petrosyan was rearrested and indicted just hours later.

A Yerevan court remanded Petrosyan in custody. Court hearings on the pre-trial arrest of the two other detainees were expected to start late on Tuesday.

In a statement, the Investigative Committee said that the five suspects swore at the police officers guarding the ministry building and pelted them with various objects. One of them also



kicked a shield held by a policeman, it said, adding that this "disrupted the calm of the persons at the scene." The law-enforcement agency also released a 35-second video of the scuffles meant to prove its accusations.

The Investigative Committee said nothing about injuries inflicted on officers. The Armenian claimed earlier that seven of them were injured during Friday's incident.

The authorities have pressed "hooliganism" charges against at least 24 protesters. Nearly half of them are now under arrest.

International Partners Express Readiness to Assist Armenia Following Devastating Floods



ALAVERDI — More than 40 representatives of diplomatic missions and international organizations accredited to Armenia visited the disaster zone today, according to Armenia's Minister of Territorial Administration and Infrastructure, Gnel Sanosyan, in a Facebook post.

The Minister briefed the ambassadors on the extent of the damage caused by the flood over the weekend. During the press briefing held in the Alaverdi community hall, Sanosyan

help people recover and resume their business activities," said Sanosyan.

"In addition to the fact that an operational headquarters has been created, which works in an emergency mode and coordinates the efforts carried out in both Lori and Tavush regions, one of its functions is to record everything and transfer it to the republican commission," said the Minister of Territorial Administration and Infrastructure and head of the operational staff, Gnel Sanosyan.



mentioned that there have been numerous meetings with foreign partners over the past few days. He added that various foreign partners have expressed their willingness to provide support in professional, expert, and other capacities.

According to Sanosyan, the diplomats may not have fully grasped the true scale of the disaster beforehand, but upon visiting the disaster zone, they naturally drew conclusions that could lead to the development of specific support programs.

"That support can be expressed in various ways, from providing experts to conducting inventory work. The inventory is multi-layered and covers many areas. The number of beneficiaries is significant due to the extensive damage to private property. Community property has also been significantly damaged, so we will need various forms of support, including financial assistance. In addition to rehabilitation efforts, we should also implement preferential programs to encourage business and promote agriculture in the disaster zone. This will

"Russian Railways" Company Begun Restoring the Railways

The "Russian Railways" company has promptly begun restoring the railways of Armenia, with Russia allocating funds for their restoration, announced Andrey Matveev, the press secretary of Russian Deputy Prime Minister Alexey Overchuk.

"According to the agreements reached by Deputy Prime Minister of the Russian Federation Alexey Overchuk and Deputy Prime Minister of the Republic of Armenia Mher Grigoryan, specialists from 'Russian Railways' OJSC have promptly started restoring the internal and only international railway communication between Armenia and Georgia. This was disrupted by the natural disaster that occurred on May 25-26 in the Lori and Tavush regions of the Republic of Armenia," reads the statement issued by Matveev.

The press secretary added that the Russian Federation is allocating financial resources for the reconstruction of the railway, considering its importance in providing the people of Armenia with vital cargo.

Global Libra Group to Discuss Implementation of Projects in Armenia



YEREVAN — Prime Minister Nikol Pashinyan received George Logothetis, the president of the US-based "Libra Group" company, which is a global conglomerate with 20 operating entities and assets in almost 60 countries. With a capital of several billion dollars, the company operates in alternative energy, investment, aviation, service and other fields.

Prime Minister Pashinyan welcomed the visit of Mr. Logothetis to Armenia and noted that it is a good opportunity to discuss issues of cooperation and implementing investment

projects in our country. The Prime Minister noted that the RA government attaches importance to the implementation of new projects in solar and green energy, aviation and other directions.

George Logothetis referred to the activities of "Libra Group" and noted that they are ready to continue discussions in the direction of implementing the programs in Armenia.

The interlocutors referred to the perspectives of cooperation, as well as the "Crossroads of Peace" project of the Armenian government.

OVIO Officially Launches Largest and Most Powerful Data Processing Center in Armenia



YEREVAN — The OVIO telecommunications company has officially launched today the largest and most powerful Data Processing Center in Armenia with Deputy Prime Minister Mher Grigoryan attending the opening ceremony.

The Data Processing Center put into commercial operation will provide the main part of data management and cloud services in Armenia with its capacities.

Cloud services will play a key role in the company's offers, providing scalable, secure and efficient solutions.

OVIO's Data Center is built with high reliability standards of TIER III equipment and infrastructure, which implies provision of double data copy, power from two power supply substations, backup cooling system, uninterrupted operation of the data center during maintenance and upgrades and other advantages. This reliable infrastructure

will ensure uninterrupted data access and 24/7 service for the customer.

"It is a great honor to announce the official launch of the largest data processing center in Armenia. The launch of this state-of-the-art facility is an important step in the technological development of our country and underlines our commitment to strengthen Armenia's position in the global IT environment. I express my gratitude to our dedicated team, our partners and the Government of Armenia for their support. I can say that our Data Processing Center will act as a catalyst for economic growth, attracting foreign companies, as well as concentrating local technological potential. Thanks to the data processing center, hundreds of jobs have been created and will continue to be created, where qualified specialists work, who are continuously undergoing training," said Hayk Faramazyan, general director of the OVIO company.

Unjustly Condemning PM Pashinyan of Cryptic Engagement with Genocide Denial Undermines Credibility of Lemkin Institute

Greg Sarkissian, President of the Zoryan Institute has responded to the statement by the Lemkin Institute in which the latter accused Prime Minister of Armenia Nikol Pashinyan of denying the Armenian Genocide.

By GREG SARKISSIAN

This article aims to better understand the statement released on May 10, 2024, by the Lemkin Institute unjustifiably “Condemning Prime Minister Nikol Pashinyan’s Cryptic Engagement with Genocide Denial.” This statement was issued in response to Prime Minister Nikol Pashinyan’s message on the occasion of the 109th anniversary of the Armenian Genocide on April 24, 2024. I found the Lemkin Institute’s article surprising, unnecessary and irresponsible and reading it left me seeking to understand the motivations and foundations for its claims.

As the President of the Zoryan Institute, I would like to underscore that this article does not reflect the official position of the Zoryan Institute, nor does it serve as an endorsement of Mr. Pashinyan’s message on the occasion of the 109th anniversary of the Armenian Genocide, or approval or disapproval of his performance as Prime Minister of the Republic of Armenia. The opinions expressed herein are my own as someone who has dedicated my life to the studies of the phenomenon of genocide as a universal experience, and its relation to human rights.

At the outset, I would like to express my gratitude and appreciation for the work undertaken by the Lemkin Institute in the field of genocide studies. In particular, I want to pay tribute to Dr. Elisa Von Joeden-Forgey, Co-Founder and Executive Director of the Lemkin Institute. Dr. Von Joeden-Forgey is a former Endowed Chair in Holocaust and Genocide Studies, Keene State College, Keene, NH, USA. I personally admire her dedication to the field of genocide studies and for the work she undertakes at the Lemkin Institute. We, at the Zoryan Institute, are grateful for Dr. Von Joeden-Forgey’s many years of contributions including as member of faculty and acting director of the GHRUP University Program, as former editor of Zoryan Institute’s Genocide Studies International journal, and finally as a formerly active Board Member.

Now as to why I was conflicted reading the Lemkin Institute’s recent article raising concerns about Prime Minister Pashinyan’s engagement with genocide denial. Genocide denial is defined as the attempt to deny or minimize the scale and severity of an instance of genocide. Denial itself, is an integral aspect of genocide.

In the very first paragraph of Prime Minister Nikol Pashinyan’s Armenian Genocide commemoration message of April 24, 2024, Mr. Pashinyan clearly asserts the purpose of that day and concisely affirms the Armenian Genocide: “Today we commemorate the memory of 1.5 million victims of the Armenian Genocide, the Meds Yeghern, who were put to the sword in the Ottoman Empire since 1915 for being Armenians.” In this paragraph, which seems to have been



inadvertently excluded from the Lemkin Institute’s analysis, Mr. Pashinyan does not attempt to deny or minimize the scale of the Armenian Genocide; rather, he emphasizes four implicit affirmations of genocide recognition:

1- First, he establishes parity between the terms “Armenian Genocide” and “Meds Yeghern” allowing for their interchangeability.

2- Secondly, by affirming the loss of 1.5 million Armenians, he shows no attempt to deny or minimize the scale and severity of the genocide.

3 – Furthermore, he acknowledges that 1.5 million Armenians were put to the sword throughout the Ottoman Empire, not just Anatolia.

4- Lastly, that these 1.5 million victims were massacred simply for being Armenians, based on national, ethnic, and religious considerations.

One wonders why the Lemkin Institute’s article does not mention this first paragraph in their analysis, which succinctly recognizes the Armenian Genocide, its magnitude, and the reasons behind it. Interestingly, examining the Prime Minister’s commemorative speech of 2023 reveals a continuum in Mr. Pashinyan’s ideas and philosophy on the subject. He approaches genocide affirmation differently from the way we, as survivors and their descendants, have over the past five or six decades, and brings the impact of inter-generational trauma to the discussion.

In 2024, he states: “Meds Yeghern became a nationwide tragedy and grief for us, and without exaggeration, is a predetermining factor for our socio-psychology. Even today, we perceive the world, our environment, ourselves under the dominant influence of the mental trauma of the Meds Yeghern, and we have not overcome that trauma.” This means that, being an internationally recognized state, we often relate and compete with other countries and the international community in a state of mental trauma, and for this reason, sometimes we cannot correctly distinguish the realities and factors, historical processes and projected horizons.

In 2023, he stated: “The April 24 march is perhaps the most impactful occurrence that has predetermined and is predetermining our reality, an ex-

ceptional day to think about our history, past and future. What do young parents think when walking to the Tsitsernakaberd memorial, often holding the hands of young children, or what do elderly people with more life experience think?” They are probably thinking about two questions. Why did the Meds Yeghern happen and what should be done to prevent its recurrence? Hundreds and thousands of works have been written about the causes of the Armenian Genocide, many reasons and motives have been revealed. As for the methodology to exclude the recurrence of such a crime, it largely depends on our understanding of the concepts of “state” and “region”.

To me, it seems that Prime Minister Pashinyan is affirming the recognition of the Armenian Genocide while simultaneously seeking ways to help deal with the trauma which has shaped Armenians and their outlook on the future – especially for those living in today’s Armenia, a sovereign state.

The Lemkin Institute article states: “While we do not generally involve ourselves in domestic affairs of states unless there is an internal threat of genocide, we must address concerns stemming from recent statements made by Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan that appear to diverge from fundamental principles of genocide prevention, genocide recognition, and transitional justice, and that directly relate to issues of Armenian national security.” In my opinion, the Lemkin Institute’s misinterpretation of the Prime Minister’s message as an in-

ternal threat of genocide has led to an unwarranted and unjustified interference in the internal affairs of the state. Consequently, their concerns were not called for.

There was no divergence from the governing principles of genocide prevention as prescribed by the Genocide Convention, which aims to prevent atrocity crimes against humanity and to understand the root causes of those crimes, particularly genocide. This is clearly the sentiment in Pashinyan’s message:

What should we do and what should we not do in order to overcome the trauma of genocide and exclude it as a threat? These are questions that should be the key subject of discussion in our political and philosophical thinking, but this kind of point of view of dealing with the fact of the Meds Yeghern is not common among us.

By intentionally omitting the opening statement of the Prime Minister’s remarks from the article, and falsely interpreting the overall essence of Mr. Pashinyan’s statement, the writer has acted irresponsibly by politicizing the Lemkin Institute. They had neglected the statement of the Foreign Minister on the same date which clearly affirms the Armenian Genocide. At the very least, a detached, objective, and thorough analysis would have indicated reasons for not including the entirety of the message. Finally, to restore its reputation as a scholarly organization, the Lemkin Institute must issue a public apology to Prime Minister Pashinyan and the people of Armenia.”

First Ambassador of Saudi Arabia

Continued from page 1

established diplomatic relations, and, accordingly, we have a lot to do in the near future. There are great opportunities and potential for cooperation in various fields, in particular, in the fields of science, culture, healthcare, and high technology. In this regard, Your appointment is very important in terms of greater coordination and joint work in this process,” President Khachaturyan said.

Expressing gratitude for the reception, the Ambassador noted. “First of all, I would like to send You the warm greetings and wishes of the King of Saudi Arabia, Salman bin Abdulaziz Al-Saud. At the same time, I would like to convey to You the greetings of His Majesty, Head of Government, Crown Prince Mohammed bin Salman Abdulaziz Al-Saud, sending You their best wishes: longevity, well-being and all the best, and new progress, achievements and prosperity to the Armenian people.

I confirm and emphasize the desire of the Government of the Kingdom of Saudi Arabia to jointly develop and strengthen bilateral relations in all areas so that the friendly peoples of the two countries achieve new successes and prosperity.”

During the meeting, questions were discussed about the expediency of holding consultations to promote cooperation between the two countries.

A reference was made to the realities and developments in the South Caucasian and Middle Eastern regions, in this regard, the imperative of establishing lasting peace and stability was emphasized on both sides, as well as the need to resolve conflicts through peaceful negotiations, within the framework of international norms and principles.

During the conversation, the sides exchanged views regarding the ways of development of economic relations and cooperation between Armenia and Saudi Arabia, as well as the countries of the region, and ways of realizing the existing potential. In this context, the President of the Republic informed the newly appointed ambassador about the main principles and goals of the “Crossroads of Peace” project put forward by Armenia.

At the end of the meeting, the President of the Republic stressed that the Government of Armenia and he personally, will promote bilateral initiatives aimed at developing relations between the two countries to the fullest.

Ջուլարթնոց Մշակութային Վարչութեան կազմակերպած Պարոյր Սեւակի Ծննդեան 100-Ամեակ

Արեւմտեան Թեմի, Ջուլարթնոց Մշակութային Վարչութեան կազմակերպութեամբ՝ Չորեքշաբթի, 22 Մայիս, 2024 երեկոյեան, հովանաւորութեամբ՝ Բարեջան Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, Առաջնորդարանի "Համբար" սրահին մէջ տեղի ունեցաւ իւրայատուկ դասախօսական երեկոյ մը նուիրուած 20րդ դարու մեծ բանաստեղծ Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100 ամեակին:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Ջուլարթնոց Մշակութային Վարչութեան Ատենապետ Տոքթ. Սիմոն Սիմոնեանը: Ան ողջունեց ներկաները եւ անդրադարձաւ այս ձեռնարկին յատուկ նպատակին, անմար պահելու Մեծ բանաստեղծին յիշատակը եւ գործերուն: Ապա՝ հրաւիրեց վարչութեան անդամ Տոքթ. Յարութ Եղաւթեանը



մշակութային ոլորտներուն մէջ տարբեր նիւթեր եւ դէմքեր ներկայացնելով: Ապա՝ հրաւիրեց յարգելի բանախօսը որ ներկայացնէ մեծն Պարոյր Սեւակը: Տոքթ. Գրիգոր Սիմոնեան



մանրամասնութիւններով ներկայացուած տեղեկութիւնները ներկաներուն մօտէն ծանօթացուցին Պարոյր Սեւակ մարդուն եւ հայրենասէրին:

Մեծապէս գնահատելի էր Տոքթ. Գրիգոր Սիմոնեանի ներկայացուցած նիւթը յատկապէս՝ որ ան սահիկներու եւ նկարներու միջոցաւ գրասէր ներկաներուն կապեց հետեւելու բոլոր հանգրուաններուն: Իր ելոյթին վերջաւորութեան, մեծն Պարոյր Սեւակի ձայնով արտասանուած բանաստեղծութիւնը շատ հաճելի էր:

Տոքթ. Եղաւթեան ապա բեմ հրաւիրեց մեծատաղանդ ասմունքող Նունէ Աւետիսեանին որ Պարոյր Սեւակի բանաստեղծութիւններէն հոյլ մը ներկայացուց եւ արժանացաւ ծափողջիւններու:

Ապա՝ բեմ հրաւիրուեցաւ Տէր Մանուկ Աւագ Քնյ. Մարգարեան որ իր սրտի խօսքը փոխանցէ: Տէր հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց Ջուլարթնոց Միութեան վարչութեան եւ բոլոր անոնց որ սատարեցին ձեռնարկին կազմակերպութեան եւ մասնակից եղան յայտագրին: Ան պատմեց իր պատանեկութեան տարիներուն, դպրեվարքի սաներուն հետ պտոյտէ մը էջմիածին վերադարձի ճամբուն վրայ ականատես եղած էր Պարոյր Սեւակի մահուան պատճառ դարձած վթարէն ետք մնացած ծանրօրէն վնասուած ինքնաշարժին: Այդ երեկոյթը մեծապէս ազդած էր բոլորին վրայ: Ան յիշեց որ այդ տարիներուն Պարոյր Սեւակ միշտ այցելութեան կու գար էջմիածին: Հաւատացեալ էր մեծանուն բանաստեղծը որ ըսած է թէ՛ որեւէ գրող ներշնչուած կ'ըլլայ աստուածաշունչէն: Տէր Մանուկ Աւագ Քնյ. Մարգարեանը իր խօսքը աւարտեց Ամենայն Հայոց Վազգէն Վեափառի խօսքով որ ըսած է որ, Պարոյր Սեւակը կ'ապրի այնքան ինչքան որ հայ ժողովուրդը պիտի ապրի:

Ապա հրաւիրուեցաւ Հայր Սուրբը որ պահպանիչով աւարտեց հանդիսութիւնը: Վարձքը կատար կազմակերպիչներուն, օրուայ բանախօսին եւ յայտագրին մասնակիցներուն:



որ ներկայացնէ օրուայ բանախօսը: Տոքթ. Եղաւթեան գնահատանքով ադրադարձաւ Օրուայ Բանախօս Տոքթ. Գրիգոր Սիմոնեանին հրպարակային ելոյթներուն մասին յատկապէս՝ գրական



շատ հետաքրքրական եւ մասնագիտական ձեւով անդրադարձաւ Պարոյր Սեւակի մանկութենէն սկսած կեանքին բոլոր հանգրուաններուն: Թէեւ ընդհանուր եւ սակայն միեւնոյն ատեն կարեւոր

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԽՐԱԽԾԱՆՔ

Կազմակերպութեամբ՝ ՄԴՀԿ «Մապահ Գիւլ» Մասնաճիւղի
Ի նպաստ «ՄԱՍԻՍ» Շաբաթաթերթի
Մասնակցութեամբ՝
Սիրուած երգիչ՝ Դաւիթ Մամուլեանի
ընկերակցութեամբ՝ Արամ Լէփեճեանի
Տեղի կ'ունենայ՝
Շաբաթ, Յունիս 22, 2024-ի երեկոյան ժամը 8-էն սկսեալ
Փասատինայի ՀԿԲՄ-ի Կեդրոնի Սրահէն ներս
1060 N. Allen Ave., Pasadena, CA 91104
Մուտքի Լուր՝ 100

Ռուբեն Զարդարեանի Ծննդեան 150-Ամեակ

Սեւերեկ, Արեւմտահայաստանի գիւղաքաղաք,
Տիգրանակերտի նահանգ, 9 Յունիս 1874 - 16 Օգոստոս 1915,
Մեծ եղեռնի զոհ

ՅԱԿՈՒ ՏԻՒՆԵԱՅԵԱՆ

Թւականացրելով ակօսուած մեր գաւառական արձակի ամէնէն տիրական վարպետներէն, անոր վաւերական տաղանդներէն մին, որուն նախատարրերը հեքիաթին - երեւակայութիւն, դիտողութիւն, երազանք, քմայք, հեզութիւն, փորձառական իմաստութիւն - եղան բաղադրիչները ժողովուրդին հոգին կառուցող ու գեղեցկացնող:

Ռուբեն Զարդարեանի նախնական հեքիաթը իր արմատները խորունկը պահեց մեր ժողովուրդի անդրազոյն գաղութեանց կորուսեալ դաշտերուն մէջ: Մինչ այդ արմատները մեզի բերելու համար ստեղծագործ շո'ւնչ էր հարկաւոր, գոր տուաւ ան գեղարուեստական շքեղ յորինումներով: Աւելին, իր հեքիաթները կրելով ցեղային կնիք ու հարագատ համբոյրը Հողին հանդէպ, կը կրեն նաեւ գիւղացի խաւին ժուժկայ, ազնուական թախիծը, ուր մարդերը կ'անցնին անոր մէջէն պարզ, մշտնջող ու ծփանուտ սահանքով մը:

Մինչեւ տապալուած համիտեան բռնակալութեան, Զարդարեան գրողի գլխաւոր ելակէտը՝ գոյութեան ու մաքառումի գաղափարն էր: Այս քաղաքական ու գեղարուեստական այն ըմբռնումն էր, որով գրագէտը կը ձգտէր յաղթահարել մարդու օտարումը՝ հասարակութենէն: Իսկ օսմանեան սահմանադրութեան հաստատումէն (1908-ի Յուլիս) ետք, Զարդարեան՝ համեմատաբար նախորդող շրջանին՝ քիչ գրեց գեղարուեստական երկեր, քանզի ան ստիպուած էր առաջնորդել պոլսահայ ամէնէն հեղինակաւոր օրաթերթերը՝ ՀՅԴ-ի օրկան «Ազատամարտ»ը, իր կողքին որպէս խմբագիր ունենալով



Ռուբեն Զարդարեան

բաժնուէրով երկու տարեկանին՝ փոքրիկն Ռուբեն ընտանիքին հետ կը հաստատուի Խարբերդ, Ս. Յակոբայ թաղին մէջ, ուր Թւականացրի սեփական վարժարանէն ներս եւ անոր հայաբոյր, գաւառաշունչ դաստիարակութեան շունչով թրծուած կը դառնայ եռանդուն, այլեւ յառաջակարկառ մշակը արեւմտահայ գրականութեան՝ Արուեստագէտ Սերունդի փաղանգին մէջ:

Շատ գրողներու նման, Զարդարեանի գրական գործունէութիւնն ալ կը սկսի ուսուցչական տարիներէն՝ 1892-ին, նախ Թւականացրի վարժարանին, յետոյ երեք տարի վեղարաց հայրերու «Քլարեան» վարժարանին մէջ, ուր ան ապաստարան կը գտնէ համիտեան կոտորածներու արիւնալի օրերուն: 1898-1903 տարիներուն, մինչեւ իր ձեռքակալուած որպէս «կասկածելի յեղափոխական»՝ դարձեալ

կանչուած, Զարդարեան եւս, այլ մտաւորականներու հետ կը վերադառնայ Պոլիս, եւ 1909-ին, Յ. Շահրիկեանի եւ է. Ակնունիի հետ կը հիմնէ ՀՅԴ-ի օրկան «Ազատամարտ» օրաթերթը, որուն խմբագրութիւնը կը վարէ մինչեւ իր նահատակութիւնը, 1915:

Ռուբեն Զարդարեան գրել սկսած է իր պատանութեան տարիներէն: Իր առաջին գրութիւնը լոյս կը տեսնէ Յ. Փալազեանի «Ծաղիկ» թերթին մէջ, 1890-ին, իր աշխոյժ աշխատակցութիւնը բերելով ժամանակի արեւմտահայ մամուլի գրեթէ բոլոր թերթերուն՝ «Մասիս», «Արեւելեան Մամուլ», «Շիրակ», «Բանբեր», եւ այլն:

1900-ին իր հրատարակած «Վաղուան Գրականութիւնը» ընդարձակ տեսութեան մէջ, Զարդարեան կու տայ գրական գլխաւոր երեք սեռերու եւ անոնց տեսակներու ծագումին, ձեւաւորման եւ զարգացման պատմական համառոտ ակնարկ, ի յայտ բերելով իր հմտութիւնն ու քաջատեղեակութիւնը՝ յատկապէս հին յունական ու հռոմէական, ժամանակակից ֆրանսական ու անգլիական գրականութեանց մէջ:

Ինչ է գեղագէտի իր տաղանդը, որուն ամբօրէն կապուած կը մնայ մանաւանդ իր «Յայգալոյս» (1910) խորագրի տակ ամփոփուած 29 վիպակները (հեքիաթ, արձակ բանաստեղծութիւն, բնանկար, ազգասիրական ու յեղափոխական շունչով գրուած քներ, իմաստասիրական խորհրդածութիւններ, նորավէպ), ինչպէս՝ «Լերան եղնիկին», «Զարնուած Որսորդը», «Գամբուր», «Հայրենական Սազը», «Հայրենիքս Կ'ուզեմ Ես», «Ով Որ Սուլթան Մը Ունի Իր Հոգիին Մէջ», «Տան Սէրը», Ծովակին Հարսը», «Եօթը Երգիչները», «Պուտ Մը Զուր», եւ այլն: Հատորէն դուրս կը մնան քանի մը կտորներ, ինչպէս նաեւ «Եկեղեցիին Առիւծը» վիպակը՝ հրատարակուած էժտահար ստորագրութեամբ, որ երկար ըլլալուն համար հեղինակը հաւանաբար չէ անցուցած «Յայգալոյս»ին մէջ, որուն իբրեւ նախամուտ՝ Զարդարեան գրած է. «Յայգալոյս»ը խորհրդանշանն է պատմական այն շրջանին (ակնարկութիւնը՝ համիտեան բռնատիրական տարիներուն. «Ա.»-«Ծ.»), ուր բռնադատիչ խաւարը կը ճնշէր թրքահայ մտքին եւ գրականու-



1901-ին, Մեզիրի Կեդրոնական վարժարանի առաջին շրջանաւարտներուն հետ. աջէն երրորդը՝ Ռուբեն Զարդարեան



Ռուբեն Զարդարեան իր կնոջ եւ զաւակներուն հետ

նոյնպէս նահատակ գրագէտ Գեղամ Բարսեղեանը (1883-1915): Թէեւ հրապարակագրութիւնն ու հրապարակախօսութիւնը գրեթէ ամբողջութեամբ կը կլանէին իր ժամանակը, սակայն ան երբեք չի գոլեցաւ գեղարուեստական գրականութիւն մշակելէ. հանդէս եկաւ շարք մը նոր ստեղծագործութիւններով, գրական յօդուածներով եւ ուսումնասիրութիւններով:

Իր ծննդավայր Սեւերէկէն

գինք կը գտնենք ուսուցչական պաշտօնի վրայ, Մեզրէի Ազգ. Կեդրոնական վարժարանին մէջ: 1904-ին Մանիսայի տեղական հայ դպրոցին մէջ շուրջ ինն ամիս տեսչական պաշտօն վարելէ ետք, յաջորդ տարի, Համիտի կեանքին դէմ կատարուած մահափորձի օրերուն, ընտանեօք կը փախչի Պուլկարիա, Փլովտիւ, ուր կը հիմնէ «Ռագմիկ» եօթեան՝ 1906-ին: Օսմանեան սահմանադրութեան գգլխիչ յոյսէն

Գրականութիւնը՝ ըստ Զարդարեանի, պատմական ու հասարակական հանգամանքներու արտայայտութիւնն է: «Առանց նախապէս տեղեակ ըլլալու ազգի մը քաղաքակրթութեան ընդհանուր պայմաններուն, կարելի չէ ըմբռնել անոր արուեստները, որոնց կարգէն է գրականութիւնը՝ բանաստեղծութիւն, արձակ, թատրոն», գրած է ան:

Զարդարեանի գործերը մեծ մասով կը բաղկանան խմբագրականներէ, գրական յօդուածներէ, վիպակներէ, արձակ բանաստեղծութիւններէ՝ ցրուած մամուլի էջերու մէջ, ինչպէս՝ «Թւականացրի» (1908), «Աբու Լալա Մահարի» (1910): Ծաշակով ու հմտութեամբ իր պատրաստած ու հրատարակած «Մեղրագետ» դասագիրքերու (վեց գիրք) շարքէն ետք, ան կ'ընդարձակէ գրականութեան ու մշակոյցին հետ իր շփումը եւ բազմաթիւ թարգմանութիւններ կամ հայացումներ կը կատարէ միջազգային գեղեցիկ էջերէ, միշտ բժախնդրութեամբ, որոնցմէ յիշատակման արժանի են մանաւանդ Անաթոլ Ֆրանսի «Աստուածները Ծարաւի Են» վէպին թարգմանութիւնը, որ տարագրութեան պատճառով մնացած է անաւարտ:

Մեծ արտադրող մը չէ եղած Զարդարեան, սակայն անաւարկե-

թեան վրայ: Բանը ոչնչացած չէր, բայց կենսագուրկ ու կիսակենդան, հագիւ կը ճառագայթէր մթասուրբ ու մուսլի հորիզոնի մը վրայ՝ որպէս տրամուլթեան անդրադարձ ցոլքը ցայգալուսային աշխարհի մը մէջ: Թարգմանութիւններ կատարած է Մ. Կորքիէն, է. Վերհառնէն, Վ. Հիւկոյն, Փ. Շելլիէն, Օ. Ուայլտէն, Ա. Ֆրանսէն եւ միջագային այլ դէմքերու գործերէն:

Յատկանշական է, որ հայ եւ թուրք ժողովուրդներու փոխադարձ ըմբռնումի նկատառումով, նահատակ գրագէտը իր խմբագրած «Ազատամարտ» թերթին մէջ գալի տեղ է յատկացուցած թուրք գրողներու երկերու իր թարգմանութեան: «Մեղրագետ»ի 6-րդ գիրքի յառաջաբանին մէջ (Կ. Պոլիս, 1914, էջ 6-7), Ռ. Զարդարեան կը գրէ. «Առաջին անգամ ըլլալով հայերէն հաւաքածոյի մը մէջ՝ որպիսին է այս գիրքը, ջանացած ենք ներկայացնել մեր բնակակից մէկ կարեւոր ցեղին՝ թուրքին միտքը, աւելի շատ տեղ տալով ժամանակակից գրական դէմքերու...: Գրականութիւնն է մէկը այն միջոցներէն, որ կարող պիտի ըլլայ կամացկամաց ներդաշնակութիւն ստեղծել երկու բնակակից ցեղերու հոգեբանութեան մէջ, կուտակուած

Վրժ Սարուխանեանի Բանախօսութիւնը՝ Պարոյր Սեւակի Ծննդեան 100-ամեակին առիթով



Հայրենի բանաստեղծ, գրող եւ հրապարակախօս Վրժ Սարուխանեանի բանախօսութիւնը՝ Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100-ամեակին առիթով արտասանուած, իր շահեկանութեան համար ընթերցողիս կողմէն ամբողջութեամբ: Մեծ բանաստեղծի յղեցումներն ձօնուած գրական-գեղարուեստական միջոցառումը տեղի ունեցած էր Երեւանի Կոմիտասի անուան կամերային երաժշտութեան տան մէջ, 22 Ապրիլ 2024-ին, հովանաւորութեան ներքոյ Արշակ Չօպանեանի Մշակութային Միութեան եւ կազմակերպութեամբ «Աղթամար» եւ «Ծաղիկ» թերթերու խմբագրութեանց: - ՄԱՍԻՍ»:

Մեր Պոէզիայի Չարխափան Թախսմանը

Յարգելի հայրենակիցներ, Պարոյր Սեւակը դարձաւ մեր գրականութեան ամենատուժեղ նորարարներից մէկը... Նա ճշմարիտ խօսքի առջեւ բացեց հայոց մտքի ու գրի դարպասները այն համարձակութեամբ, ինչը իրենց ժամանակին արեւ են Նարեկացին, Չարենցը եւ միւսները: Նարեկացին միջնադարեան սխոլաստիկայի մէջ յանդգնեց գրուցել ու նաեւ վիճել Աստուծոյ հետ, բացել դէպի Աստուած տանող ճանապարհը, բայց ոչ Աստուծոյ հանդիպելու: Աստուած տեսնելու եւ հանդիպելու համար չէ, այլ՝ մարդուն ՄԱՐԴ մնալու ճշմարիտ ուղեկից... Նրա «Մատեանը» պոէտական խօսքի առաջին աշխարհիկ հրաբուխն էր, որը քօղարկում էր կրօնական արտայայտութիւններով... Նա այդ նորարարութեան համար արժանացաւ հալածանքների...

Չարենցը նոյնպէս Սովետի կարմիր մառախուղի տարիներին նորարար դարձաւ այն աստիճան, որ ժողովուրդների հայր Ստալինի մասին գրեց.

Բազմել է ցարերի գահին... Թիֆլիսցի նեղձակատ կինտոն,

Խրոմէ սապոզներ հագին եւ գահը արել է ֆայտոն: Նստել է, քշում է բռի, վարգում է, ոստնում է, անցնում,

Տիրան է, Ներոն է, բռի Սփռում է արիւն ու արցունք...

Պրոլետարական ազիտ-պրոպը ինչպէ՞ս կարող էր ներել ճշմարիտ խօսքի նորարար Չարենցին՝ անյայտութեամբ թողնելով նոյնիսկ նրա գերեզմանը:

Նոյն տրամաբանութեան մէջ է նաեւ Պարոյր Սեւակը: Իր ժամանակի խաւարում նա Լոյսի ճամբորդ դարձաւ, ինքնապարզով

գրեց մասնաւորապէս «Եղիցի Լոյս» գիրքը... Թանձր խաւարը չէր նահանջում: Բայց խաւարամիտները փակում էին Լոյսի ճանապարհը... Գիրք՝ տառապանքով ու պայքարով հասաւ մինչեւ տպարան, որտեղ էլ գրքից հանցին մէկ մամուլ, որը թաքուն ձեռքից ձեռք էր անցնում: Ամենատես գլաւխտի հանած էջերից է՝ «... Եւ մեր կոկորդում խորիսի պէս կախուել է անվերջ նեխող, բայց չփտող մի դիակ...»: Սա Սեւակի եւ Սովետական գրաքննութեան պատերազմի ամենաթէժ կէտն է: Խաւարի դէմ պայքարող Լոյսի պոէտը հասել էր մինչեւ խորհրդային երկրի հիմնադիր, մեր կոկորդում խորիսի պէս կախուած եւ անվերջ նեխող, բայց դամբարանում չփտող առաջնորդին... Յաւաք, Սեւակը չտեսաւ «Եղիցի Լոյս»ը հրատարակուած, այն միայն կրճատուեց յայտարարութեամբ իր եղբրական մահից յետոյ... Իր ժամանակի ճահճից դուրս գալու ճանապարհը միայնակ մարանչող պոէտին, Լոյսը գտնելու ակնկալիքով, տարաւ դէպի Աստուածամայրը.

Օգնիր ինձ, Մարիա՛մ, Անաղարտ մնամ Այն ճահճանման Աղոտ-աղարտի մէջ,

Որ դժգոհութիւնն բառով է կոչուած:

Դժգոհութիւնից ես շատ եմ դժգոհ:

Օգնիր ինձ, Մարիա՛մ, Եւ ասեմ՝ ինչո՞վ.

Բարեխօս եղիր ի՛մ եւ ի՛մ միջեւ,

Որ բանն աւարտուի ինքնահաշտութեամբ...

Ինչպէս, Սեւակը չհասաւ ինքնահաշտութեան, որովհետեւ խաւարը շատ թանձր էր, իսկ Լոյսը՝ անպաշտպան: Իսկ ինքը նահանջել չէր կարող:

... Ես խռովել եմ նաեւ աշխարհից.

Ե՛կ ու վերստին հաշտեցրո՛ւ դու մեզ,

Թէ չէ ես այսպէս ապրել չեմ կարող:

... Ճահճով է լցուած իմ ներսը նաեւ,

Ինչպէս վարսանդը՝ խաշխաշի սերմով...

... Ասում են, իբր, կապոյտի վրայ

Չեն նստում ճանճեր: Լսո՞ւմ ես, Մարիա՛մ,

Ինձ ներս ու դրսից կապոյտ հագրուա՞ւ...

Բայց ցաւօք, «կապոյտ» հագրնելու ժամանակներ չէին: Նոյն

Լուցկին Երկիր Պիտի Փրկէ

ՆՈՐԱՅՐ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Լուցկիներով գլուխկոտրուկը կը ստիպէ, որ քիչ մը մտածեմ այս գիշեր: Հանելուկի մէջ լուցկիներով գրուած է 6 մը, առաւել 0 = 16: Թերթի մէջ նշուած պայմանները պարզ են. պէտք է թուանշաններու վրայ աւելցնել լուցկիի երկու հատիկ այնպէս, որ հաւասարումը ճիշդ ըլլայ: Յարգելի ընթերցող, մինչեւ որ այս գլուխկոտրուկը լուծեմ, որոշեցի վառել «լուցկի» բառին պատմութիւնը եւ հասկնալ, թէ գրական ի՞նչ կայծերու, կրակներու նոյնիսկ հրդեհներու պատճառ եղած է այս անմեղ երեւացող փայտիկը: Երբ մութի մէջ կ'որոնէի անոր նշոյլները, յանկարծ հանդիպեցայ Հայր Ղեւոնդ Ալիշանին, որ «Արշալոյս քրիստոնէութեան Հայոց» յօդուածը բռնած, մեռալ, տրտում, լուցկի մը կը փնտռէր, բայց ոչ թէ հանելուկ լուծելու նպատակով, այլ՝ երկիր փրկելու... Մեր քաղաքական պատմութիւնն դարձեալ միջնադարի միջոցով... Ի՞նչ լուցկի է որ այն մոխրոյտակ երկար եւ ցուրտ տարիներ ծածկուած կայծը կ'արծարծէ եւ փայլեցնէ»: Արդեօ՞ք՝ մտածեցի, վարդապետ մեր փոքրիկ հանրապետութեան մերօրեայ, ո՛չ շատ փայլուն քաղաքական վիճակը նկատի ունէր... Մենք, յարգելի ընթերցող, թերթի այս սիւնակի մէջ քաղաքական բոցերէ հեռու մնանք եւ հմայուն կարդանք «լուցկի» բառի լուսաւոր, բայց յաճախ վաղազրաւ պատմութիւնը: Ուստի, այժմ լուցկի մը զարնէք եւ յամբարձն քայլէք «հայկական գրականութիւն» կոչուած շքեղ ապարանքի կիսամութ սրահներու մէջ:

Գեհեհի լուցկին

«Լուցկի» բառը, ինչ անսպասելի երեւոյթ, միջնադարուն յայտնուեցաւ կրօնա-բարոյական գրականութեան մէջ: Լուցկի բառով մեր վանականները փորձեցին խրատ եւ առաքինութեան պատգամներ տալ: Ահա 5-13-րդ դարերու փայլատակունտներէն քառեակ մը. «Լուցկիք է պոռնկութիւն անշէջ», «Յաւիտենական տանջանաց լուցկի», «Լուցկի բարկութեան իմոյ», «Իրգեցի զլուցկին արբեցութեան»: Նոյն թուականներուն Միխիթար Ալիւ վանեցին ըսաւ. «Փուշս դիգեցի լուցկի լրման գեհեհին»: Յիսնամեակ մը յետոյ, Գրիգոր Տաթեւացիին գրեց. «Մեղանչեմք առանց ապաշխարութեան, լուցկի առնէ հրոյն»: Տաթեւացիին կը պարտինք նաեւ հետեւեալ արտայայտութիւնները. «Լուցկիք յաւիտենական հրոյն», «Լուցկի յաւիտենից գեհեհին»:

Տասը կայծերը

Չենք գիտեր, թէ ո՛վ էր լուցկի վառած առաջին հայը, սակայն յստակ է բառին արմտը: «Լուցանեմ» (լուցանել) բային կայծ առաւան, բուն արմատն է՝ «լոյց», որ, որպէս տասթեւեան աշտանակ, իր տասը բարդ բառերով լուսաւորեց մեր մայրենին: Այդ լուսատու բառերն են ճրագալոյցը, հրալուցիկը, ջահալուցութիւնը, քանի մը այլ բառեր եւ անշուշտ մեր սիրելի լուցկի բառը:

Մարեցաւ Հայաստանի լուցկին

Լուցկին, լոյսի աղբիւրը եւ Երզնկայ քաղաքի հայոց եկամտի յոյսը 1881 թուականին մարեցաւ: Մէկ այլ հանելուկ է սա: Չէ, այլ՝

պետական հրահանգ: Այդ թուականին Երզնկա քաղաքի մէջ արգիլուեցաւ լուցկիի նոր բացուած հայկական գործարանի աշխատանքը՝ այն պատճառաբանութեամբ, որ լուցկիի տուփերը շրջանառութեան դրուած էին «Լուցկիք Հայաստանի» պիտակով: (Վ. Փափագեան, «Երկիր», հատոր Ա.)

Վարդապետի լուցկիները Եթէ մանուկ մը լուցկիի հետ խաղայ՝ հրդեհ կ'ելլէ, իսկ եթէ բանասէր վարդապետ մը խաղայ՝ գրական պատկերներ կը ծնին: Այդ վարդապետը Ղեւոնդ Ալիշանն էր: Ան նախ բռնկեցաւ համամարդկային սիրով. «Ո՞ր սրտի գլխաւոր լուցկին չէ սէր»: 1840 թուականին իր ուխտասէր եղբայրներուն ուղղուած քերթուածի մէջ ըսաւ. «Լուցկիս սրտից պարզ ու անպարտ»: Ուխտակիցներու նուիրուած մէկ այլ քերթուածի մէջ Ալիշանը գրեց. «Իդձ՝ պա-տարագ, կամք՝ քահանայ, յոյս՝ լուցկի»: Իսկ Սիսուան աշխատասիրութեան մէջ ան հաստատեց, թէ Phlomis armeniaca բոյսը այդպէս է կոչուած, որովհետեւ՝ «... այսպէս առեալ նախնեաց մերոց՝ յունականէն, որ թարգմանի բոց, զի գաղուամագ նորին վարէին՝ ի լուցկի»:

Օժիտի լուցկին

«Լուցկի» բառը չեղաւ մշտավառ: Ան հեղ մը կայծ առաւ, ապա նուաղեցաւ արագօրէն: 19-րդ եւ 20-րդ դարերու հայկական գրականութեան մէջ հազուադիւրս է անոր գործածութիւնը. հազիւ քանի մը ակնարկութիւն հոս ու հոն: Լեւոն Բաշալեանը պատկեր մը կը յօրինէ անոր հետ. «Լուցկի մը կը վառեմ որ իր դէմքը կը լուսաւորէ», Ակնունին Չէչեխտանին Նովոչէրկասկի բանտը կը նկարագրէ «Յերեկը նոյնիսկ այնքան մութ է, որ իրար ճանաչելու համար՝ բանտարկեալները ստիպուած են լուցկի վառել», իսկ Պոլսոյ մէջ ծնած, Թուրքիոյ առաջին կինլրագրող էլլիս Կեսարացեանը «Նամականի առ ընթերցասէր հայուհիս» գիրքի մէջ լուցկիի օրինակով կը բացատրէ ընկերութեան կարեւորութիւնը. «Ընկերութիւնը յոյժ օգտակար է՝ իբրեւ լուցկի»: Լուցկին կարեւոր էր նաեւ մշակութի համար, քանզի ըստ ազգագրագէտ Երուստի Լալայեանի Տարօն գաւառի մէջ սովորաբար օժիտի բաղադրիչներէն մէկը կ'ըլլար՝ լուցկին:

Ծերուկը լուցկի չունի

Լուցկի բառը փայլեցաւ նաեւ հայկական գաւառական գրականութեան մէջ, ծիծաղելի երեք պատկերներ բոցաւառեցան «լուցկի» բառով: Մէկը Նշան Պէշիկթաշլեանի հեղինակածն է՝ «Անգլիացի գրող եւ հայ գրող» յօդուածը, ուր գրական ասպարէզ նոր մտած անգլիացին եւ վաստակաշատ Պէշիկթաշլեանը կը համեմատեն իրենց գրիչով ապահովուած եկամուտները: Նախ անգլիացին կը խօսի. «...Երեք տարի առաջ Լոնտոնի փողոցներուն մէջ լուցկի կը ծախէի ես ու հիմա տարեկան 160,000 կը շահիմ: Իսկ դո՞ւք»: Պէշիկթաշլեանը, որ 5,000 չի շահիր, կը պատասխանէ. «...Ես ալ երեք տարի վերջը պիտի պարտաւորուիմ լուցկի ծախել»: (Պոլսահայ արդի բանաստեղծ Չահրատն ալ որոշած էր նոյն գործով զբաղել, կը լինէ՞ք: Ծրվուն վաճառորդը

Զգո՛յ՛, «Փափուկ Ամբողջատիրութիւնը» կը քանդէ Զաւարական Մեր կեանքը



ՎԱՐՈՒԺ ԹԵՆՊԵԼԵԱՆ

Ժամանակակից աշխարհին մէջ, գաղափարներու եւ կարծիքներու ազատ արտայայտութեան իրաւունքը կը նկատուի ժողովրդավարութեան հիմնաքարերէն մէկը, եթէ ոչ գլխաւորը: Սակայն, քաղաքական կեանքի մէջ յաճախ կը նշմարենք «ազատական» երեւոյթներուն ետեւ թաքնուած վերահսկողութեան աւելի նուրբ ձեւ մը, զոր պիտի կոչենք «փափուկ ամբողջատիրութիւն»: Այս եզրը բնականօրէն նորութիւն մը չէ, այլ կը կիրարկուի քաղաքական օտար գրականութեան մէջ, բայց հայ իրականութեան մէջ զրեթէ ներկայ չէ ո՛չ իբրեւ եզր, ո՛չ ալ իբրեւ բացատրութիւն՝ թէեւ լայն կերպով կը կիրարկուի հեղինակութիւն ունեցող բոլոր շրջանակներուն կողմէ, պետական, կուսակցական, յաճախ միութենական ու թաղային իշխանութիւններու կողմէ:

Ի տարբերութիւն բացայայտ քաղաքական ճնշման շրջաններու կամ աստիճանական ճեղքում, գերակայութիւն եւ տեսակէտ պարտադրելու այս ձեւը ի գործ կը դնէ բարոյական չափանիշներ՝ ընդհանրապէս պատմական կամ գաղափարական հիմքերով, զորս մարդիկ կը վախնան հատել: Այս նուրբ մտեցումը կրնայ նոյնքան արդիւնաւէտ ըլլալ այլախոհութիւնը, այլակարծութիւնը ճնշելու եւ հանրային խօսուցիչ վրայ ազդելու՝ շատերը առաջնորդելով ինքնագրաքննութեան եւ հեռու պահելով զանոնք իրենց իսկական մտածածը արտայայտել:

«Փափուկ ամբողջատիրութիւնը կը ծաղկի բարոյական եւ գաղափարական սահմաններ ստեղծելով ու պարտադրելով զանոնք: Իշխանութիւններ, քաղաքական կուսակցութիւններ եւ որոշ հեղինակութիւն վայելող խմբակցութիւններ ու ազդեցիկ անձեր կը գեղծեն պատմութիւն եւ չափանիշեր, եւ կը թելադրեն այն, թէ ի՞նչ բան ընդունելի է ըսել եւ կամ նոյնիսկ մտածել: Այս բոլորը կը կատարուին ոչ թէ ուղղակի սպառնալիքներով կամ բռնութեամբ, այլ ընկերային հարկադրանքի եւ մշակութային գրաքննութեան միջոցով: Ընկերային պարտադրանքը կը վերաբերի գործադրուող ճնշումի ձեւերուն՝ շրջապատը որոշ սահմաններու կողմադրին մէջ պահելու միտումով:

Այս անուղղակի ճնշումները, գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, յաճախ կը կիրարկուին նոյնիսկ բարեկամներու միջեւ, անհ-

րաժեշտ պարագային կը դիմուին մշակութային արժէքներու կամ կը ստեղծուի, կը պատրաստուի կանխամտածուած հանրային կարծիք մը, որմէ շեղիլը կը դառնայ մեղքի համազօր: Այս անուղղակի ճնշումները կը ստիպեն շատերը գործելու այնպէս եւ որդեգրելու այնպիսի կեցուածքներ, զորս այլապէս պիտի մերժէին՝ պարագայէս խուսափելու շրջապատի դժգոհութենէն, հանրային ամօթանքէ, օտարուելէ՝ «ծուռ աչքով» նայուելէ, ինչպէս կ'ըսեն: Անհատներ որոնք կը համարձակին դուրս գալու այս գիծերէն, վտանգի տակ կը դնեն իրենց ընկերային դիրքը, եթէ մտահոգ են անոր պահպանումով. կրնան նոյնիսկ ասպարէզային վնասներու ենթարկուիլ՝ պաշտօն կամ յաճախորդ կորսնցնելով: Հետեւա՞նքը, շատեր այս անտեսանելի գիծերը անցնելու վտանգներուն փոխարէն՝ կ'ընտրեն լուծութիւնը:

«Փափուկ ամբողջատիրութեան կիրարկումի եղանակները ընդհանրապէս հիւսուած կ'ըլլան հասարակական կառոյցներու հետ: Լրատուամիջոցներ, կրթական հաստատութիւնները եւ ընկերային ցանցերը յաճախ հիմնական դեր կը խաղան յաւելեցնելու բարոյական այս շինածոները: Ընտրովի ու կողմնակալ լրատուութեան եւ գաղափարական գաղտնած կարգախօսներու միջոցով այս հաստատութիւնները կը պարտադրեն նախաձեռնած եւ ընդունելի վերածուած այս նորմերը: Ընկերային ցանցերը կը բազմապատկեն անոնց ներգործութիւնը, ուր ամբոխային մտածելակերպը արագօրէն կը դառնայ տիրական, եւ այլախոհ ձայները կը խեղդուին դատապարտումի ալիքի մը մէջ:

Այս երեւոյթը յատկապէս մտահոգիչ է, որովհետեւ ան կը գործէ բարոյականութեան եւ ընդհանրական բարիքի քօղին տակ: Ենթարկուածութիւն ստեղծելու այս ճնշումը չի ներկայացուիր իբրեւ քաղաքական խաղ, այլ իբրեւ հասարակական որոշ արժէքներ պահպանելու հրամայական մը: Այս հնարամտութիւնը կը դժուարացնէ խաղին բացայայտումը եւ անոր ընդդիմութիւնը, որովհետեւ որեւէ ընդդիմութիւն կրնայ մեկնաբանուիլ իբրեւ յարձակում լայնօրէն ընդունուած սկզբունքներու դէմ: Հետեւաբար, զանգուածները, իրենց դրածոյ տրա-

մաբանութեամբ, կը դառնան պարտադրուած իրավիճակի մը պահպանման մեղսակիցները, ընդհանրապէս անգիտակցաբար:

«Փափուկ ամբողջատիրութեան» ազդեցութիւնը շատ մեծ է: Երբ մարդիկ կը վախնան արտայայտել իրենց իսկական կարծիքը, հանրային քննարկումը ո՛չ միայն կը դառնայ աղքատ, այլեւ թունաւոր ու հայհոյաքներով լեցուն, գերազանցօրէն յետադիմական: Նորարարութիւնն ու յառաջդիմութիւնը, որոնք կը զարգանան տարբեր գաղափարներու ազատ փոխանակումով, կը խեղդուին: Կարեւոր եւ վիճելի հարցերը կը մնան անլուծ, որովհետեւ պարտադրուած բարոյական արուեստական կանոնները իրենք կ'որոշեն, թէ ո՞ր հարցերը արժանի են քննարկումի: Աւելին, ընկերային-հասարակակալ հետեւանքներու վախը կրնայ առաջնորդել ինքնագրաքննութեան, երբ անհատներ կ'իւրացնեն այդ սահմանափակումները եւ այլեւս չեն ալ մտածեր այլընտրանքային տեսակէտներու մասին:

«Փափուկ ամբողջատիրութեան» երեւութապէս կիրարկած նուրբ միջամտութիւններուն եւ անոր գործած աւերներուն ճանաչումն ու դիմակալումը կենսական նշանակութիւն

ունի հաւաքականութիւններու յառաջդիմութեան համար: Անոր դիմաց, քննական մտածողութեան վրայ հիմնուած երկխօսութեան յարմար ենթահողի, միջավայրի ստեղծումը, ուր տարբեր կարծիքներ կը հանդիպին ու քննականօրէն կ'արծարծուին, շատ կարեւոր է հանրային առողջ խօսուցիչ յառաջացնելու: Լրատուամիջոցները պէտք է առաջնահերթութիւն տան անաչառութեան եւ խուսափին գաղափարական միակերպութիւն պարտադրելէ: Ընկերային հարթակները պէտք է խթանեն յարգալից խօսակցութիւններ եւ պաշտպանեն օգտատէրերը, բոլորը օգտատէրերը՝ նախատինքներէ եւ հայհոյանքներէ. արհեստագիտութիւնը կրնայ նպաստել: Տակաւին, անհատներ իրենք կրնան պայքարիլ եւ հակադրել «փափուկ ամբողջատիրութեան» լուռ բռնադատութեան՝ կասկածի տակ առնելով պարտադրուած բարոյական նորմերը եւ ստեղծելով ազատ եւ յարգալից արտայայտուելու տարածքներ:

Անհետեւ է ժողովրդավարութեան, ոչ ալ միասնականութեան մասին խօսիլ, երբ փափուկ ամբողջատիրութիւնը կը կիրարկուի մեր իրականութեան մէջ:

«Տարբերակ 21»

Հայաստանէն 10 Ընկերութիւն «Հայաստան» Տաղաւարին Ներքոյ Փարիզի Մէջ Մասնակցած Է «Vivatech-2024» 8-րդ Միջազգային Ցուցահանդեսին



Հայաստանի Բարձր արհեստագիտական արդիւնաբերութեան նախարարութեան աջակցութեամբ հայրենական 10 ընկերութիւններ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» (ARMENIA) միասնական տաղաւարին ներքոյ մայիս 22-24 Փարիզի մէջ մասնակցած են Եւրոպայի ամէնէն խոշոր արհեստագիտական միջոցառումներէն մէկուն՝ «VivaTech-2024» 8-րդ ամենամեայ միջազգային ցուցահանդեսին: Այդ մասին կը յայտնեն ԲԱԱՆ-էն:

Նախարարութիւնը, կարեւորելով հայկական արհեստագիտական ներուժի միջազգային ներկայացուածութիւնը, այս տարի եւս հնարաւորութիւն ընձեռնած է ոլորտային ընկերութիւններուն միասնական տաղաւարով ցուցադրելու իրենց նորարարական լուծումները, արտադրանքն ու նուաճումները միջոցառման այցելուներուն եւ մասնակիցներուն: Ամենամեայ հեղինակաւոր միջազգային հարթակի վրայ Հայաստանի արհեստագիտական ներուժն ու նուաճումներն արհեստա-

կան բնականութեան, համացանցային անվտանգութեան, ռոպոթաշինութեան, դրամական եւ մարմնամարզային արհեստագիտութեան ոլորտներէն ներս այս տարի ներկայացուցած են ԱՏՁՄ-ն, «Մեթորիք», «Իգիթեք», «Սոֆթթոնսթրաքթ», «Վիթուլիե» «Ֆայվոյթիլ լապս», «Հեքս Տիւրիս», «Տիւրի սոֆթ», «Նեքսթսթեք», «Ատեւից» ընկերութիւնները, եւ որպէս այցելու՝ «Ինորէյն»-ը, «Արիսթիթ»-ը եւ «Չլինք» գիտակրթական հասարակական կազմակերպութիւնը:

Միջոցառումը հնարաւորութիւններ ստեղծած է նաեւ ծանօթանալու ոլորտի միջազգային միտումներուն ու զարգացումներուն, ձեռք բերելու նոր գործընկերներ, հաստատելու գործարար կապեր:

«VivaTech-2024» 8-րդ միջազգային ցուցահանդեսը համախմբած է 1000-է աւելի սկսնակ գործարարներ: աշխարհի տարբեր երկիրներէն:

ԱՆԻ ԶՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՈԹՈՂՆԵՐՈՒՆ ՆՈՒՐՈՒԱԾ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԷՋ



Հայաստանի Պատմութեան թանգարանին մէջ մեկնարկեց «Անիի հնագիտական դպրոցը» խորագրով միջազգային գիտաժողովը: Եւօրեայ միջազգային գիտաժողովը կազմակերպած են Հայաստանի Պատմութեան թանգարանը, ՀՀ Գիտութիւններու ազգային ակադեմիայի Հնա գի տութեան եւ ազգագրութեան հիմնարկը եւ ազգային հետազոտութիւններու Մոսկուայի շինարարական պետական համալսարանը:

Այս տարի կը լրանան Անիի պեղումներու արշաւախումբի դեկավար Նիկողայոս Մառի ու Անիի ճարտարապետութեան նշանաւոր հետազոտող, արշաւախումբի աջակից Թորոս Թորամանեանի 160, ինչպէս նաեւ արշաւախումբի առանցքային անդամներէն եւ Հայաստանի մէջ հնագիտական աշ-

նին միջոց գտնուեցաւ՝ այնտեղ թանգարան ստեղծելու, փաստօրէն, նոր սկսան պեղումները», - ըսաւ Պողոսեան՝ այդ մօտեցումը կարևորելով նաեւ արդիական ըլլալու տեսանկիւնէն:

ՀՀ Գիտութիւններու ազգային ակադեմիայի Հնագիտութեան եւ ազգագրութեան հիմնարկի տնօրէն Արսէն Բոբոխեանը ողջոյնի խօսքին մէջ բարձր գնահատեց հնագիտութեան եւ հայագիտութեան ոլորտին մէջ Մառի գլխաւորած արշաւախումբին բացառիկ դերակատարումը:

Ազգային հետազոտութիւններու Մոսկուայի շինարարական պետական համալսարանի ճարտարապետութեան եւ քաղաքաշինութեան հիմնարկի տնօրէն Արմէն Ղազարեանն ալ անդ-



խատանքներու կազմակերպիչ Աշխարհբեկ Քալանթարի 140-ամեակները:

Բացման խօսքին մէջ՝ Հայաստանի Պատմութեան թանգարանի տնօրէն Դաւիթ Պողոսեանը կարեւորեց գիտաժողովը, նուիրուած՝ Անիի կանոնաւոր պեղումներու ու հնագրարանի ստեղծման 120-ամեակին եւ երեք ականաւոր հետազոտողներու յոբելեաններուն, որոնք բացի պեղումներէն, ձեռնարկեցին նաեւ այդ նիւթերու թանգարանացման գործընթացը:

«Անոնք կը գիտակցէին, որ պեղումներու ընթացքին հսկայական նիւթ ի յայտ պիտի գայ եւ այդ նիւթերը պէտք է կարենալ պատշաճ կերպով պահպանել, որպէսզի անոնք կորստեան չմատնուին: Եւ ահա, երբ 1904 թուական

րադարձաւ Անիի ճարտարապետութեան բացառիկութեան՝ համեմատելով միջնադարեան անտիկ քաղաքներուն հետ:

Միջոցառման ընթացքին տեղի ունեցաւ նաեւ «Անի. Բագրատունիներու տիեզերահռչակ մայրաքաղաք» ֆիլմի առաջին ցուցադրութիւնը:

Միջազգային գիտաժողովի ընթացքին նախատեսուած են չորս տասնեակէ աւելի զեկուցումներ, որոնց թեմաները կը վերաբերին Անիի պատմութեան, մշակոյթի ուսումնասիրութեան եւ թանգարանացման՝ ընդգրկելով պատմութեան, հնագիտութեան, վիճագրութեան, ճարտարապետութեան, թանգարանագիտութեան, մշակութաբանութեան, արուեստաբանութեան բնագաւառները:

Երուսաղէմ Ամուր Զօրակցութեան Պատգամ



Երուսաղէմի մէջ շաբաթավերջին տեղի ունեցաւ աննախընթաց հաւաք մը, որ մէկտեղեց սուրբ քաղաքի հոգեւոր առաջնորդներն ու դիւանագիտական շրջանակները: Արդարեւ, Ֆրանսալի աւագ հիւպատոս Նիգոլաս Փասխանիտեանի նախաձեռնութեամբ, տեղի ունեցաւ այս հանդիպումը, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Երուսաղէմի հայոց պատրիարք Ամենապատիւ Տէր Նուրհան Արքեպս. Մանուկեանը: Յոյն ուղղափառ եկեղեցւոյ պատրիարք Թէֆիլոս Գ., Լատին կաթոլիկ եկեղեցւոյ կողմէ կարտինալ Փիէռ-պաթրիստա Մինցապելլա եւս մասնակցեցան Երուսաղէմի Ֆրանսական պալատին մէջ կազմակերպուած հաւաքին:

Սուրբ քաղաքի համաքրիստոնէական սրբավայրերու տնօրինող երեք եկեղեցիներու տեղւոյն հոգեւոր առաջնորդներուն առըն-

թեր՝ ներկայ էին նաեւ շաբ մը այլ երկիրներու դիւանագէտներ, որոնք կը պաշտօնավարեն Երուսաղէմի մէջ, օրինակ՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, Իտալիա, Յունաստան, Պելճիգա եւ Սպանիա:

Ֆրանսական կողմը տեղեկացուց, որ այս նախաձեռնութեամբ Սուրբ Երկրէն ներս, քրիստոնէական ներկայութեան ի նպաստ ամուր զօրակցութեան պատգամ մը տրուած է՝ մասնաւոր առկայ բացառիկ դժուարին ժամանակաշրջանին:

Արդարեւ, Իսրայէլի իրադարձութիւնները լուրջ վիճակ ստեղծած են Սուրբ Երկրի քրիստոնէաներուն եւ քրիստոնէայ արեւելքին տեսակէտէն: Հայ Երուսաղէմն ալ այս ամբողջին մէջ բազմապատկուած մարտահրաւէներ կը դիմագրաւէ «Կովերու պարտէզ» ազգապատկան կալուածով պայմանաւորուած տագնապին հետեւանքով:

Պոլսոյ «Յանկարծ» Թատերախումբը Ելոյթ Պիտի Ունենայ Հայաստանի Մէջ



Պոլսոյ «Յանկարծ» անկախ թատերախումբը Յունիսի 24-ին, Հայաստանի վանաձոր քաղաքի «Յովհաննէս Աբեղեանի անուան տրամաթիկ թատրոն»-ի հրաւերով, ելոյթ պիտի ունենայ ներկայացնելով Ուիլյամ Սարոյեանի «Իմ սիրտը լեռնագաւառն է» թատերախաղը: Խաղարկութիւնը պիտի բեմադրուի հայերէն լեզուով, զոր թարգմանած է Ռոպերթ Հատտէճեան եւ լոյս տեսած էր 2022-ին, ուսուցչաց հիմնարկին կողմէ:

Այս առթիւ գովազդ-լրատուութիւն մը հրապարակուած է, որուն մէջ թատերասէր հասարակութեան ուշադրութեան կը յանձնուի իրենց թատրոնի բեմին վրայ կատարուելիք ներկայացումը, նշուած են բեմադրիչներու եւ դերակատարներու անունները: Իսկ որպէս ծանօթութիւն գրուած է

հետեւեալը.- «Որո՞ւ կը պատկանինք: Ո՞ւր են մեր արմատները: Ի՞նչ կը լինէք: Ինչո՞ւ կը լինէք: Ինչը՞ կը կարօտնանք»:

Թատերախաղը՝ հիմնուած է 1914 թուականին Ֆրեզնօ: Գալիֆորնիոյ մէջ իր ճամբան կորսնցուցած, աշխարհի հետ կապը խզած շէքսպիրեան դերասան Մեք Կրեկըրի, ծեր մայրիկի, անոր զաւակէն ու թոռնիկէն բաղկացած ընտանիքի մը հետ հանդիպման վրայ է նիւթը:

Վստահաբար վանաձորի բեմը՝ միակը պիտի չըլլայ «Յանկարծ»-ի հայաստանեան այցելութեան օրերուն:

Յաջողութիւն կը մաղթենք եւ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի փոխանցենք, երբ մօտենայ հիւրախաղերուն թուականը:

«Մարմարա»

«Փոքրիկ Հրեշտակներ» Շաբաթօրեայ Դպրոցի 2023-24 Ուսումնական Տարին



Հայրենիքից դուրս ապրող իւրաքանչիւր հայի առաջ միշտ ծառայած է եղել կարեւորագոյն խնդիր՝ ազգային ինքնութեան, մշակոյթի, պատմութեան, մայրենի լեզուի ուսուցումը եւ փոխանցումը յաջորդ սերունդներին: Մեր լինելիութեան եւ մեր երեխաների հայեցի դաստիարակութեան հիմնաքարն է մայրենի լեզուի դասաւանդումը: Սփիւռքում գործող հայկական դպրոցների եւ Հայ առաքելական սուրբ եկեղեցու դերն ու նշանակութիւնը անգնահատելի է հայապահպանութեան գործում:

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների Պրիպենք քաղաքում գտնուող առաջնորդանիստ Սրբոց Ղեւոնդեանց մայր տաճարի «Փոքրիկ Հրեշտակներ» շաբաթօրեայ դպրոցը, որը գործում է առաջնորդ, գերաշնորհ Տ. Յովնան արքեպիսկոպոս Տէրտրեանի օրհնութեամբ, պատուով եւ մեծ պատասխանատուութեամբ իրականացնում է իր ազգանուէր ու հայրենաշէն գործունէութիւնը: Դպրոցի տնօրէն, բարեշնորհ Յովհաննէս սարկաւազ Գումրուշեանի ակնառու ջանքերի եւ դասաւանդող հմուտ ու փորձառու անձնակազմի անսասման նուիրումով իրականացնում են հայեցի որակեալ կրթութիւն: «Փոքրիկ Հրեշտակներ»-ը հայկական միօրեայ ամենամեծ կրթական հաստատութիւններից մէկն է աշխարհում: Գալ ուսումնական տարուանից կրթօճախը դառնալու է եօթամեայ, իսկ անցնող շրջանում դպրոցն իրականացնում էր կրթական հակայածաւալ բարեփոխումներ, որի արդիւնքների մասին տնօրինութիւնը խոստանում է յայտարարել շատ շուտով: Հարկ է նշել, որ այս տարուանից դպրոցին իր օգտակարութիւնն է բերում նաեւ համայնքի կրթական գործի երախտաւոր կազմակերպիչներից Արփի Աւանեսեանը:

Իւրաքանչիւր ուսումնական տարուայ ընթացքում վարժարանում ծրագրուում եւ իրականացնում են տարատեսակ միջոցառումներ: Եկեղեցու հովիւ, արժանապատիւ Տ. Խաթակ քահանայ Շահբազեանն ամէն շաբաթ պարտադիր անդրադարձ է կատարում ազգային եւ կրօնական տօներին: Երեխաները մասնակից են դառնում տարբեր արարողութիւնների եւ այդ շրջանակներում ծանօթանում են նաեւ ազգային խոհանոցին: Դպրոցական օրը խանդավառ տօնի է վերածուում, յատկապէս, երբ սաները ներկայացնում են իրենց կատարած անհատական աշխատանքները:

Այս տարի 6-րդ դասարանի աշակերտներն ուսումնասիրեցին Երեւանի Մատենադարանը, ծանօթացան հին ձեռագրերին եւ ներկայացրին իրենց ուսումնասիրութիւնները: 5-րդ դասարանի սաները հին մագաղաթների նմանութեամբ ստեղծեցին իրենց ձեռագիր մատենան, իսկ 4-րդ դասարանիները՝ Ս. Զատիկի տօնին ընդառաջ, իրենց ձեռքերով պատրաստեցին հայկական աւանդական կերակուրներ եւ քաղցրաւենիքներ: Երրորդների անհատական աշխատանքները նուիրուած էին հայրենի տանը եւ աշնան գունագեղ տեսարաններին: 2-րդ դասարանի սաներն իրենց անհատական աշխատանքներում անդրադարձան աշխարհահռչակ հայ կոմպոզիտոր Արամ Նաչատրեանին եւ ներկայացրին հայկական երաժշտական գործիքները, նուագարանները, մանրանկարչութիւնը, տարազն ու պարերը: Առաջիններն էլ պատրաստեցին իրենց աւանդական այբուբենը: Դպրոցականները մի քանի անգամ մասնակցեցին նաեւ կիրակնօրեայ պատարագներին եւ մանուկների օրհնութեան կարգին:

2023 թ.-ի Դեկտեմբերի 16-ին տեղի ունեցաւ Ս. Ծննդեան եւ Ամանորի տօնական հանդէսը: Այդ օրն ԱՄՆ Արեւմտեան թեմի առաջնորդանիստ Ս. Ղեւոնդեանց մայր տաճարում տօնական տրամադրութիւն էր տիրում: Աշակերտները զեղեցիկ կերպով ներկայացրին տիրոջ՝ Յիսուս Գրիստոսի հրաշափառ ծնունդը: Երգեցին Ամանորին նուիրուած երգեր եւ մեծ ոգեւորութեամբ դիմաւորեցին Ձմեռ պայտիկին, ով եկել էր բաղձալի հայրենիքից՝ իր հետ բերելով հայրենակիցների ջերմ ողջոյնները եւ հասակակից երեխաների բարեմաղթանքները սփիւռքահայ ընկերներին:

Սեպտեմբեր եւ Ապրիլ ամիսներին աւանդաբար իրականացնում է խոնարհումի եւ յարգանքի միջոցառումներ՝ նուիրուած հայ ժողովրդի ազատագրութեան համար մարտնչած նահատակների եւ սուրբ զոհերի յիշատակին:

Այս տարի Ապրիլի 20-ին առանձնապատուկ նշուեց ցեղասպանութեան 109-րդ տարելիցը: Դպրոցականների խմբակային արտասանութիւնը եւ մի քանի աշակերտների անհատական ելոյթներն անմոռանալի տպաւորութիւն թողեցին ներկայների վրայ: Սրբազան հօր առաջնորդութեամբ յատուկ աղօթքից ու «Հայր մեր»-ի միասնական երգեցողութիւնից յետոյ, բոլորը խաչքարի մօտ խոնարհե-

ցին ծաղիկներ եւ ապա մշակութային ու ազգային ոգին շարունակուեց թեւածել դասարաններում: Ուսումնական տարին ամփոփուեց Մայիսի 18-ին՝ տարեկերջեան աւարտական միջոցառումով, որը բաղկացած էր երկու մասից: Սկզբում մասնակցում էին առաջինից երկրորդ դասարանների սաները: Այն սկսուեց արժանապատիւ Տէր Խաթակ քահանայ Շահբազեանի ողջոյնի խօսքով եւ «Տէրունական աղօթք»-ով:

Այս տարուայ հանդէսը տարբերուում էր նրանով, որ գեղարուեստական մասին անմիջական մասնակից դարձան նաեւ դպրոցի նախորդ տարիների շրջանաւարտները եւ հանրային դպրոցների այն աշակերտները, որոնք ամբողջ տարին կամաւոր իրենց ծառայութիւնն են բերում վարժարանում: Հայրենիքին նուիրուած իրենց ասմունքի մէջ անասելի սէր, ջերմութիւն ու կարօտ կար: Երիտասարդների յուզմունքն ու անկեղծութիւնը տեսնելով՝ ներկայները լցուել էին հպարտութեամբ եւ Հայաստան աշխարհի վաղուայ օրուայ նկատ-

թէ. «Բարութիւնը միշտ գերիշխում է գեղեցկութեանը», ապա յաւելեց, որ մեր գաւակները ոչ միայն բարութեան, այլ նաեւ գեղեցկութեան օրինակն ու գրականն են մեր կեանքում: Եւ իսկապէս, բարութիւնն աշխարհում ամենասպասուած եւ աստուածային առաքինութիւնն է: Նա ջերմագին ողջունեց բոլոր ներկայներին: Շրջանաւարտներին մաղթեց յաջողութիւն եւ խնդրեց, որ սրբօրէն պահեն, ու պահպանեն, մշտապէս խօսեն ոսկեղենիկ մայրենի լեզուով: Յորդորեց նաեւ, որ իրենց սրտերում վառ պահեն բոլոր այն ծնողական խրատները, որ իրենք ստացել են «Փոքրիկ Հրեշտակներ» շաբաթօրեայ վարժարանում: Տնօրէնն իր երախտիքի խօսքն ուղղեց առաջնորդ Յովնան սրբազանին, Տ. Խաթակին, բոլոր ուսուցիչներին՝ դուրսը էլլի Անդրէասեանի գլխաւորութեամբ, ինչպէս նաեւ ծնողներին ու աշակերտներին:

Յովնան սրբազանի օրհնութեամբ միջոցառմանը ներկայ էր Ս. Ղեւոնդեանց մայր տաճարի



մամբ հաւատով ու լաւատեսութեամբ:

Աւարտին առաջին դասարանի աշակերտներն ստացան «Տառածանաչութեան» վկայականներ: Երկրորդ մասն սկսուեց երրորդից վեցերորդ դասարանների աշակերտների աղօթասացութեամբ: Մանկական անարատ շուրթերից հնչեցին հայրենիքին, ծնողներին, ընկերութեանն ու հայրենի բնութեանը նուիրուած հայ գրականութեան մեծանուն գրողների բանաստեղծութիւնները, ինչպէս նաեւ թեմային համահունչ աննման երգեր: Դպրոցի օրհնեղբի կատարմամբ աւարտուեց գեղարուեստական յայտագիրը, որից յետոյ տնօրէն բարեշնորհ Յովհաննէս սարկաւազ Գումրուշեանն իր խօսքն սկսեց բարութեան պատգամով՝ մէջբերելով Հենրիխ Հայնէի յայտնի արտայայտութիւնը,

տեսուչ հոգեշնորհ Տ. Երեմիա վարդապետ Աբգարեանը: Նա իր հայրական օրհնութիւնը բերեց բոլորին եւ «Աւարտական» վկայականներ յանձնեց շրջանաւարտներին:

Հայրենիքից հեռու բնակուող հայութեան համար կրթօճախը կարող է դառնալ փոքրիկ հայրենիք: Այդպիսին է նաեւ Արեւմտեան թեմի միօրեայ մայր դպրոցը՝ «Փոքրիկ Հրեշտակներ»-ը, որն օտարութեան ակերտում ստանձնել է հայապահպանութեան սրբազան առաքելութիւնը եւ պատուով ու անսասման նուիրումով իրականացնում է կատարում այն:

Հարկ է նշել, որ 2024-25 ուսումնական տարուայ նոր աշակերտների ընդունելութիւնն սկսելու է Յուլիսի 1-ից, իսկ դասերը մեկնարկելու են Օգոստոսի 17-ից: ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՍԱՖԱՐԵԱՆ Ուսուցչուհի

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻ ՇԱՍԱՐ)

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՇԱՍԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ԸՆՈԱՉԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

«Ռեալը» Յաղթեց «Պորուսիային» Եւ Դարձաւ Եւրոպայի Գաւաթակիր



Մատրիտի «Ռեալը» նուաճեց Եւրոպայի Ախոյեաններու Լիգայի գաւաթը: Լոնտոնի «Ռեմպլի» մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցած եզրափակիչին «Ռեալ» 2:0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Տորթմունտի «Պորուսիային»:

74րդ վայրկեանին անկիւնէն փոխանցում կատարեց գերմանացի կիսապաշտպան Թոնի Բրոսը եւ բերդը գրաւեց սպանացի պաշտպան Տանիէլ Քարախալը:

83րդ վայրկեանին անգլիացի կիսապաշտպան ձուտ Պելլիկեմի փոխանցումէն յետոյ Արքայական խումբի առաւելութիւնը կրկնապատկեց պրագիցի յարձակող Ժոնիոր Վինիսիուսը:

Հանդիպման լաւագոյն խաղացող ճանաչուեցաւ Կարվախալը: «Ռեալը» 15-րդ անգամ նուաճեց գլխաւոր մրցաշարքը:

«Լացիոն» Կ'ուզէ Ձեռք Ձգել Էդուարդ Սպերցեանին

Իտալական «Լացիոն» հետաքրքրուած է Հայաստանի հաւաքականի եւ ռուսական «Կրասնոտարի» կիսապաշտպան Էդուարդ Սպերցեանով, կը հաղորդէ Transfermarkt-ը:



Ձմեռային փոխադրման պատուհանի ժամանակ ալ հոռոմէական ակումբը ուզած էր ձեռք ձգել 23-ամեայ ֆուլթայոլիստը, սակայն «Կրասնոտարը» մտադրութիւն չէ ունեցած վաճառել Սպերցեանին:

Աւարտուած ակումբային մրցաշրջանին էդուարդ Սպերցեանը մասնակցած է 33 հանդիպման, նշանակած է 11 կոլ, կատարած է 4 կոլային փոխանցում: Transfermarkt-ը հայ ֆուլթայոլիստի փոխադրման արժէքը կը գնահատէ 18 միլիոն եւրո:

Աշխարհի Ամենասուղ Բերդապահներու Տասնեակը



CIES Football Observatory-ն ներկայացուցած է աշխարհի ամենաթանկ բերդապահներու տասնեակը:

- 1-2. Կրեկոր Քոպել («Պորուսիա Տորթմունտ»)՝ 66 միլիոն եւրո
- 1-2. Անատոլի Թրուպին («Պենֆիլթ»)՝ 66 միլիոն եւրո
- 3. Տիոկու Քոչտա («Փորտու»)՝ 56 միլիոն եւրո
- 4. Ժանլուիճի Տոնարուճա (ՊՍՏ)՝ 53 միլիոն եւրո
- 5. Անտրէ Օնանա («Մանչեսթըր Եւնայթեդ»)՝ 51 միլիոն եւրո
- 6. Պարտ Վերպրիւկէ («Պրայթըն»)՝ 47 միլիոն եւրո
- 7. Էտերսըն («Մանչեսթըր Սիթի»)՝ 43 միլիոն եւրո
- 8. Անտրէ Լունի («Ռեալ Մատրիտ»)՝ 39 միլիոն եւրո
- 9-10. Մայք Մենիա («Միլան»)՝ 37 միլիոն եւրո
- 9-10. Կէորկի Մամարտաշվիլի («Վալենսիա»)՝ 37 միլիոն եւրո:

Բոնցքամարտիկ Դաւիթ Զալոյեանը Նուաճեց Փարիզի Ողիմպիական Խաղերու Ուղեգիր

Պանքոքի մէջ աւարտուող բոնցքամարտի ողիմպիական վարկանիշային մրցաշարին Հայաստանի ներկայացուցիչը +92 քի ծանրութեան կարգի քառորդ եզրափակիչին մենամարտեցաւ իռլանտացի Մարթին Մաքտոնակի հետ եւ առաւելութեան հասաւ 3:2 արդիւնքով: Ան Հայաստանի միակ ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ բոնցքամարտի ողիմպիական խաղերուն:



Կարէն Աղամալեանի գլխաւորած հաւաքականէն աւելի կանուխ պայքարէն դուրս մնացած էին 51 քի ծանրութեան մէջ Բարեղամ Յարութ-իւնեանը, 63,5 քի՝ Նարեկ Յովհաննիսեանը, 71 քի՝ Գուրգէն Մադոյեանը, 57 քի Արթուր Բազէյեանը, 52 քի Անուշ Գրիգորեանը, 54 քի՝ Եկատէրինա Սիչեւան, 66 քի Անի Յովսէփեանը, 80 քի՝ Ռաֆայէլ Յովհաննիսեանը, 92 քի Նարեկ Մանասեանը:

«Պարսելոնան» 100 Միլիոն Եւրոյով Կը Վաճառէ Ռաֆինյային

«Պարսելոնան» մտադիր է այս ամբան 100 միլիոն եւրոյով վաճառել պրագիցի կիսապաշտպան Ռաֆինյային:

Մէնտոական Արաբիոյ ակումբներէն մէկը պատրաստ է այդքան վճարել 27-ամեայ ֆուլթայոլիստի համար, թէեւ Transfermarkt-ը անոր փոխադրման արժէքը կը գնահատէ 50 միլիոն եւրո:

Ռաֆինեան դեռ չի տուած իր համաձայնութիւնը: Ան կը փափաքի մի քանի տարի եւս խաղալ Եւրոպայի մէջ:

Աւարտած ակումբային մրցաշրջանին Ռաֆինեան մասնակցած է 37 հանդիպման, նշանակած է 10 կոլ, կատարած է 13 կոլային փոխանցում:

Անգլիոյ Ֆուլթայոլիստները Կը Սպառնան Գործադուլով

Անգլիոյ ֆուլթայոլիստները կը սպառնան գործադուլ կատարել, եթէ չկրճատուին հանդիպումներու քանակը: Այդ մասին յայտնած է Անգլիոյ Փրոֆեսիոնալ ֆուլթայոլիստներու ընկերութեան (PFA) գործադիր տնօրէն Մատա Մոլանքոն:



Դժգոհութեան վերջին կաթիլը եղած է աշխարհի ակումբային առաջնութեան նոր ձեւաչափը:

«Ես կրնամ պատմել քանի մը օր առաջ տեղի ունեցած իմ գրոյցը այդ մրցաշարին մասնակցելու իրաւունք ստացած խումբի խաղացողներու հետ: Անոնք ըսին, որ կրնան գործադուլ յայտարարել: Ինչ իմաստ ունի ըլլալ միլիոնատէր, եթէ գումար ծախսելու ժամանակ չունին: Այդ մասին կը յայտարարեն ֆուլթայոլիստները, եւ նաեւ Եւրոպայի Կլոպն ու Պօսեպ Գվարտիոլան»:

Անգլիայէն 2025-ին աշխարհի ակումբային առաջնութեան մասնակցելու իրաւունք ստացած են 2021-ի Ախոյեաններու Լիգայի գաւաթակիր «Չելսին» եւ 2023-ի Ախոյեաններու Լիգայի գաւաթակիր «Մանչեսթըր Սիթին»:

«Եուվենթուս» Պաշտօնապէս Դուրս Եկաւ Սուվերիլիկայէն

Թուրինի «Եուվենթուսը» պաշտօնապէս դուրս եկած է Սուվերիլիկայէն եւ կը վերադառնայ Եւրոպական ակումբներու ընկերութիւն, որու նախագահն է ֆրանսական ՊԱՏ-ի նախագահ Նասել Ալ Խելալիֆին:



Յունիսի 1-ին տեղի ունեցած է Եւրոպական ակումբներու ընկերութեան գործադիր կոմիտէի նիստը, որուն մասնակցած է նաեւ ՌԵՖԱ-ի նախագահ Ալեքսանտր Չեֆերինը: Հանդիպման սկզբնաւորութեան Ալ Խելալիֆին յայտնած է, որ «Եուվենթուսը» պաշտօնապէս յայտ ներկայացուցած է ընկերութիւն վերադառնալու վերաբերեալ:

Սուվերիլիկայի մասնակիցներ կը մնան Մատրիտի «Ռեալն» ու «Պարսելոնան»: